ეროვნული ბიბლიოთეკა

ახალგაზრდა ივერიელი

გამოდის 1921 წლიდან

შაბათი 5 ივნისი № 62 (11548) 1990

ახალგაზრდული საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გაზეთი

ფასი 5 კაპ.

ქრონიკა, ინფორმაცია

საქართველოს სსრ უზენაესი საბჭოს პრეზიდიუმში

რესპუბლიკის სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლეს ორგანოში დაძაბული მუშაობა წარმოებს საქართველოს ეროვნულ-სახელმწიფოებრივი სუვერენიტეტის აღდგენის კონსტიტუციური მექანიზმის შესაქმნელად.

მომზადებულია და უახლოეს ხანში პრესაში გამოქვეყნდება კანონპროექტები:

— საკუთრების შესახებ,
— მიწისა და მიწათსარგებლობის შესახებ,
— იჯარისა და იჯარით ურთიერთობის შესახებ,
— ადგილობრივი თვითმმართველობის შესახებ,
— მოსახლეობის სოციალური უფლებების დაცვის შესახებ,
— საქართველოს სსრ ეკონომიკური და სოციალური სფეროების სახელმწიფოებრივი მართვის შესახებ და სხვა.

საქართველოს უზენაესი საბჭოს სპეციალურმა სამუშაო ჯგუფებმა მოამზადეს დოკუმენტების შესაბამისი პროექტები, რომელთა კონტექსტით ნაგულისხმევია გადაიჭრას იმ ახალგაზრდების საკითხიც, ვინც რელიგიური, ეთნიკური და სხვა მოსაზრებების გამო ვერ იმსახურებენ არმიის რიგებში.

●

გამოქვეყნდა პროექტი

პრესაში საყოველთაო განხილვისათვის გამოქვეყნდა საქართველოს კომპარტიის პროგრამისა და ორგანიზაციული და სტრუქტურული წყობის ძირითადი დებულებების პროექტი.

●

გაიმართა ყრილობა

1990 წლის 16 ივნისს დუშეთის რაიონის სოფელ მაღაროსკარში გაიმართება საქართველოს დემოგრაფიული საზოგადოების ეთნონაკრძალ „ლაშარის საყმოს" (ფშავის სადროშო) ყრილობა. ყრილობაზე უნდა შეიქმნას მაღაროსკარის და ფხოვის კოლმეურნეობების სალიკვიდაციო კომისიები და შემუშავდეს ფშავის გლეხურ მეურნეობაზე გადასვლის პრინციპები.

საქართველოს დემოგრაფიული საზოგადოების გამგეობა ეთნონაკრძალ „ლაშარის საყმოს" დარბაზი.

●

გასულ შაბათ-კვირას ბათუმში გაიმართა 1921 წლის 18-20 მარტის ბრძოლებში თურქებისაგან ქალაქის განთავისუფლებისათვის დაღუპულ ქართველ ჯარისკაცთა სამოქალაქო პანაშვიდი და დაკრძალვა საძმო სასაფლაოზე.

●

ამ დღეებში საქართველოს სახელმწიფო ფილარმონიის სატირისა და საესტრადო მუსიკის ანსამბლს „მხიარული არლეკინი" ეწოდა „საქართველოს ეროვნული მინიატურების თეატრი".

„მოლოდიოჟ გრუზიი" 70 წლისაა

გაზეთი „მოლოდიოჟ გრუზიი" 70 წლისაა. დღეს, ალბათ, არ ღირს იმ წლების გახსენება, როცა „კომუნიზმის ხარაჩოების" მშენებელთა რიგებში ითვლებოდა გაზეთი. დრო ყველაფერს ასვამდა მძიმე დაღს. საიუბილეოდ უფრო სიმბოლური იმის აღნიშვნა იქნებოდა, რომ „მოლოდიოჟ გრუზიის" პირველი ნომერი (1920 წლის 31 მაისს გამოვიდა) სწორედ დამოუკიდებელი დემოკრატიული საქართველოს რესპუბლიკის პირმშო იყო და იმდროინდელი ქართველი ახალგაზრდების სულისკვეთებას ასახავდა. გამოღვიძებულ მამულში 9 აპრილზე სიმართლის სახალხოდ სათქმელად სწორედ ამ გაზეთმა ამოიღო ერთ-ერთმა პირველთაგანმა ხმა, სწორედ აქ გამოქვეყნებული პუბლიკაციებით დაესერათ მტრებს გული და დაარბიეს კიდევაც ჩვენს გაზეთთან ერთად იმ მძიმე დღეებში.

ჩვენი რედაქციები ერთ სართულზეა, პატივისცემა, სიყვარული და პროფესიული მეტოქეობაც გვაკავშირებს ერთმანეთთან. საიუბილეოდ რას ვუსურვებდით? კვლავაც ჩვენი საუკეთესო ახალგაზრდობის ინტერესების, მისწრაფებების გამომხატველი ყოფილიყოს, წრფელი, მართალი სტრიქონებით ევლოს წმინდათაწმინდა მიზნამდე.

„ახალგაზრდა ივერიელები" თავის მრავალრიცხოვან მკითხველთან ერთად გულითადად მიესალმებიან და ულოცავენ კოლეგებს, მეგობრებს საიუბილეო თარიღს. უსურვებენ ჩვენი ახალგაზრდობის საწუხარ-სატკივრის, ჭირისა და ლხინის კვლავაც გათავისებას. სრულიად საქართველოს ახალგაზრდობის გვერდით ჩვეული ერთგულებით ბრძოლას იმ სანუკვარი მიზნისათვის, რაჩაც საქართველოს თავისუფლება, დამოუკიდებლობის, სახელმწიფოებრიობის აღდგენა ჰქვია.

დღეს გარემოს დაცვის მსოფლიო დღეა

—კვლავ ლაკბის წყალსაცავის შესახებ

მე 2-გვ.

გადარჩენის იმედი არის...

1 ივნისს, 4 საათი იყო დაწყებული, როცა ექიმთა დახელოვნების ინსტიტუტის კლინიკურ საავადმყოფოში მიიყვანეს საბაგიროზე მომხდარი ტრაგედიის მსხვერპლნი...

— 27 ავადმყოფი შემოიყვანეს იმ დღეს — ამბობს მთავარი ექიმი ქართლოს ჯაფარიძე — ოთხივე მაგიდაზე აკეთებდნენ ოპერაციებს პროფესორი ზაალ კახიანი, დოცენტი პეტრე შოთაძე, პროფესორი ოთარ მამამთავრიშვილი, სხვა ექიმები... ეზოში კი თითქმის ნახევარი თბილისი იდგა, გატრუნული, როგორც ერთი ადამიანი და სისხლს გვთავაზობდა...

დღეს 14 ავადმყოფია. 5 გარდაიცვალა. რა არ გაკეთდა მათი გადარჩენისთვის მაგრამ...

ავადმყოფების უმრავლესობა 12 წლამდე ბავშვები იყვნენ, ყველაზე ასაკოვანი 47-50 წლისაა...

უმეტესად ზედა-ქვედა კიდურების მრავლობითი მოტეხილობით, თავის ქალის დაზიანებით, მუცლის ღრუს ორგანოთა დაზიანებით შემოვიდნენ.

დღეს 7 ავადმყოფი რეამინაციაშია, 7 — პალატაში. სამია ძალზედ მძიმედ, მაგრამ გადარჩენის იმედი არის...

საკუთარი ინფორმაცია

საქინფორმი კი გვატყობინებს, იმას, რაც რესპუბლიკის ჯანდაცვის სამინისტროს, ჯანდაცვის ორგანიზაციისა და კადრებთან მუშაობის სამმართველოს უფროსმა, ბატონმა კონსტანტინე ბარქაიამ გვაცნობა:

— სამწუხაროდ, 2 ივნისს ნაშუადღევს დაღუპულთა რიცხვი 16 კაცამდე გაიზარდა, მათგან ოთხს ბავშვები შეადგენდნენ — სტაციონარებში წევს 42 დაშავებული. მათგან 10 მძიმე მდგომარეობაშია. სადაც დაშავებულნი წევანან, ძალღონეს არ იშურებენ მათი ჯანმრთელობისათვის ბრძოლაში. კლინიკებში არის ყველა საჭირო წამალი და შესახვევი მასალა.

მინდა აღვნიშნო, რომ დაშავებულთათვის ბევრი სისხლი დაგვჭირდება მომავალ კვირაშიც, ვინაიდან უნდა დავამზადოთ დიდძალი სისხლის კომპონენტები და ცილოვანი ფრაქციების პრეპარატები. იმათთვის, ვინც სისხლს არ დაინანებს, შეგახსენებთ სისხლის გადასხმის რესპუბლიკური სადგურის მისამართს: თბილისი, ქავთარაძის ქ. № 23.

საქინფორმი

ტრაგედიის ექო

გასულ წელს, თბილისში ჩატარდა ჯაზური მუსიკის საერთაშორისო ფესტივალი „ინტერჯაზი-89". ფესტივალის წარმატების შესახებ მთელი მსოფლიოს მუსიკალურმა საზოგადოებამ შეიტყო.

ჯაზური მუსიკის უდიდესმა ვარსკვლავმა ბრენფორდ მარსალისმა (რომელიც ამჟამად მოსკოვში იმყოფება) თბილისში ჩამოსვლის სურვილი გამოთქვა. ის ჩვენს ქალაქში გამართავს კონცერტს, რომლის შემოსავალი 1 ივნისს, რუსთაველის მოედანმთაწმინდის საბაგირო გზაზე მომხდარი ტრაგედიის დროს დაზარალებულებს მოხმარდება.

კონცერტი ჩატარდება 7 ივნისს, ფილარმონიის დიდ საკონცერტო დარბაზში საღამოს 20 საათზე. მიიღება შეკვეთები კოლექტიურ დასწრებაზე.

ცნობებისათვის მოგვმართეთ ტელეფონით 95-06-83.

საქსახკონცერტის გაერთიანება.

საქ. სსრ კ. მარქსის სახ. სახ. რესპ. ბიბლიოთეკა

საქართველოს ბუნების დაცვის ახალგაზრდული გაერთიანების ბაზაზე შექმნილი ზემო ალაზნის სარწყავი სისტემის მეორე რიგის მშენებლობის პროექტის შემსწავლელ-საექსპერტო ჯგუფის

დასკვნა

ლაკბის წყალსაცავის აშენების მიზანშეუწონლობის თაობაზე

ლაკბის წყალსაცავის მშენებლობის პროექტში არსებული და აღნიშნული ობიექტის მშენებლობასთან დაკავშირებული სხვა მასალების შესწავლის შედეგად ჯგუფი თავს უფლებამოსილად თვლის განაცხადოს შემდეგი:

1. ვინაიდან არსებული პროექტით წყალსაცავის მშენებლობის განხორციელება უთუოდ გამოიწვევს რეგიონში ჩამოყალიბებული ეკოლოგიური წონასწორობის დარღვევას, დაუშვებლად მიგვაჩნია ლაკბის წყალსაცავის თავდაპირველი საპროექტო პარამეტრები (კაშხლის სიმაღლე — 90 მ, წყალსაცავის ზედაპირის ფართობი — 700 ჰა, წყლის მოცულობა წყალსაცავში — 140 მლნ. კუბური მეტრი).

2. მცირე ზომის წყალსაცავის (კაშხლის სიმაღლე — 30-33 მ) აშენება გაუმართლებელია ეკონომიკურად, ვინაიდან წყალსაცავის მშენებლობისა და მისი ექსპლოატაციის ხარჯები მნიშვნელოვნად აღემატებიან წყალსაცავის ექსპლოატაციიდან მოსალოდნელ ეფექტს. ამდენად, მიუღებლად მიგვაჩნია მშენებლობის ეს ვარიანტიც.

3. ლაკბის ხეობაში საშუალო ზომის წყალსაცავის (კაშხლის სიმაღლე 65 მ, წყლის ზედაპირის ფართობი — 200 ჰა, წყლის მოცულობა წყალსაცავში — 28 მლნ. კუბური მეტრი) აშენება ეკონომიკურად გამართლებულია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ გასარწყავიანებულ ფართობებზე გაშენდება ვაზი, ერთადერთი მაღალრენტაბელური კულტურა გარეკახეთში, რომელსაც არსებულ პირობებში უნარი შესწევს გამოისყიდოს გასარწყავიანების ხარჯები.

ვინაიდან, გარეკახეთის რეგიონში (და საერთოდ, მთელ კახეთში(ც) ახლო მომავალში ვენახის ფართობების გაზრდა მიზანშეწონილია მევენახეობის ნორმალურად განვითარებისათვის საჭირო ფინანსური, მატერიალური და, რაც მთავარია, შრომითი რესურსების მწვავე დეფიციტის გამო, ვაცხადებთ, რომ ამჟამად არც საშუალო ზომის წყალსაცავის მშენებლობა არ შეესაბამება საქართველოს ეკონომიკურ ინტერესებს. ამ განცხადებას განაპირობებს ის გარემოებაც, რომ არ არსებობს ლაკბის ხეობაში აღნიშნული პარამეტრების წყალსაცავის ეკოლოგიური უსაფრთხოების სრული გარანტია.

ზემოთთქმულიდან გამომდინარე, მოვითხოვთ ლაკბის წყალსაცავის მშენებლობის შეწყვეტას და სანაცვლოდ შემდეგ ღონისძიებათა განხორციელებას:

ვინაიდან ლაკბის წყალსაცავის მშენებლობა თვითმიზანი კი არა, მხოლოდ უშუალო მიზნის — გარეკახეთის ზონაში ყურძნის მოსავლის გაზრდის საშუალებაა, ლოგიკა მოითხოვს, რომ ლაკბის წყალსაცავის მშენებლობის ლიკვიდაციის შედეგად მშენებლობისათვის გამოყოფილი თანხის ნაშთი მოხმარდეს დასახული მიზნის მიღწევას — ყურძნის მოსავლის გაზრდას, რისთვისაც აუცილებელია:

1. ვენახებში მეჩხერიანობის (რომელიც კახეთის ზონაში ოცდაათ პროცენტს აღწევს) აღმოფხვრა.

2. ვაზის დაცვა სეტყვისაგან ვენახის ფართობების სეტყვის საწინააღმდეგო ბადეებით ევროპულ ყაიდაზე გადახურვის გზით.

3. ამჟამად მოქმედ სარწყავ სისტემებში არსებული ხარვეზების აღმოფხვრა, რაც მინიმუმამდე დაიყვანს სარწყავი წყლის დანაკარგებს.

4. რწყვის პროგრესული მეთოდების დანერგვა და უარის თქმა უპირატესად კვალში მიშვების მეთოდით რწყვაზე, რაც ერთის მხრივ შეანელებს ნიადაგების ეროზიას, ხოლო მეორე მხრივ კი შეამცირებს მოთხოვნილებას სარწყავ წყალზე.

5. ბუნებრივი ნალექების დაჭერა და გამოყენება ეროზიასაწინააღმდეგო ღონისძიებების (აგროტექნიკური, სატყეომელიორაციული, ჰიდროტექნიკური საშუალებებით, რაც შესაძლებლობას მოგვცემს ნიადაგში ტენის მარაგი გაიზარდოს 30-50 პროცენტით.

6. მევენახეთა უზრუნველყოფა სათანადო მატერიალურ-ტექნიკური ბაზით.

7. ვაზის ჯიშების რაციონალური გაადვილება, ხოლო რიგ შემთხვევებში ვაზის შეცვლა იმ სასოფლო-სამეურნეო კულტურით, რომელიც უკეთ ეგუება კონკრეტულ პირობებს და იმ პირობებში უფრო რენტაბელურია.

8. მევენახეთა შრომის ანაზღაურების სისტემის რადიკალური სრულყოფა; ყურძნის შესყიდვის ფასების გაზრდა (დიფერენცირებულად, ჯიშების მიხედვით),

ჩამოთვლილ ღონისძიებათა განხორციელება გაცილებით უფრო მოკლე დროში მოგვცემს უკუგებას და, ამასთან, გაცილებით უფრო მაღალ უკუგებას, ვიდრე მას „ოლე-ნაომარი"-ს ფართობების გასარწყავიანებისა და ამ ფართობებზე ვენახის გაშენებით მივიღებდით.

მიუხედავად იმისა, მოხერხდება თუ არა ზემოთჩამოთვლილ ღონისძიებათა განხორციელება, აუცილებლად მიგვაჩნია ლაკბის წყალსაცავის მშენებლობის შეწყვეტა და მშენებლობის შედეგად გარემოსათვის მიყენებული ზარალის ანაზღაურება.

საქართველოს ბუნების დაცვის ახალგაზრდული გაერთიანების ბაზაზე შექმნილი ზემო ალაზნის სარწყავი სისტემის მეორე რიგის მშენებლობის პროექტის შემსწავლელ-საექსპერტო ჯგუფი.

ტარიელ გოსტაღანაშვილი — გეომორფოლოგი, ინჟინერ-გეოლოგი, „კავგვირაბმშენის" მთავარი გეოლოგი;

დავით ვაშაძე — მებაღეობის, მევენახეობის და მეღვინეობის სამეცნიერო კვლევითი ინსტიტუტის ასპირანტი;

ვახტანგ ზარქუა — ინჟინერ-ჰიდროტექნიკოსი, ეკოლოგ-ექსპერტი;

ნიკო ორველაშვილი — ეკონომისტი, ეკონომიკის და სამართლის ინსტიტუტის ასპირანტურის კურსდამთავრებული;

ლალი სესიაშვილი — გეოგრაფიულ მეცნიერებათა კანდიდატი, ამიერკავკასიის ჰიდრომეტეოროლოგიური სადგურის უფროსი მეცნიერ-თანამშრომელი;

აკაკი ფანჩულიძე — მელიორაციის და წყალთა მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის ასპირანტი, თბილისის საწარმო ჩამდინარე წყლებზე ზედამხედველობის ინსპექტორის უფროსის მოადგილე;

გოგი შიხაშვილი — ეკონომიკურ მეცნიერებათა კანდიდატი, თბილისის ივანე ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დოცენტი.

გთხოვთ ჰონორარი გადარიცხოთ მერაბ კოსტავას სახელობის საადგილმამულო ფონდში.

5 ივნისი — გარემოს დაცვის მსოფლიო დღე

პასუხი რედაქციას

გაზეთ „ახალგაზრდა ივერიელის" მიმდინარე წლის 27 მარტის ნომერში გამოქვეყნდა საქართველოს მწვანეთა მოძრაობის მოთხოვნა იმის შესახებ, რომ ქ. რუსთავის მეტალურგიული და ცემენტის ქარხნების სანიტარულ ზონაში შექმნილი კატასტროფული ეკოლოგიური მდგომარეობის გამო აღნიშნული რეგიონიდან უმოკლეს ვადაში გადატანილ იქნას საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სამინისტროს გამასწორებელ საქმეთა სამმართველოს დაწესებულებები უი 123/3 და უი 123/29.

საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სამინისტრომ ქ. თბილისიდან და რუსთავიდან შრომა-გასწორების დაწესებულების გატანის საკითხი რესპუბლიკის მთავრობის წინაშე მწვანეთა მოძრაობის მიერ აღნიშნული მოთხოვნის გამოქვეყნებამდე დააყენა, შემუშავებულ იქნა წინადადებები აღნიშნული ღონისძიების დაფინანსებისათვის.

ვინაიდან თითოეული შრომა-გასწორების დაწესებულება მთავრობას საშუალოდ 8-10 მილიონი მანეთი უჯდება, რესპუბლიკის სახელმწიფო-საგეგმო კომიტეტის ცნობის თანახმად, აღნიშნული საკითხის მოგვარება შეიძლება მხოლოდ მე-13 ხუთწლედის პერსპექტივაში შინაგან საქმეთა სამინისტროსათვის გამოყოფილი ლიმიტების ფარგლებში.

ზემოთაღნიშნულიდან გამომდინარე, მიმდინარე ეტაპზე საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სამინისტროს თავისი ფინანსური შესაძლებლობებით პრობლემის მოგვარება არ შეუძლია.

ჩვენ მიგვაჩნია, რომ მწვანეთა მოძრაობის მიერ დასმული საკითხი უაღრესად საჭირბოროტო და აქტუალურია არა მხოლოდ შრომა-გასწორების დაწესებულებებში მოთავსებული კონტინგენტისათვის, არამედ იგი მთელი რუსთავის მოსახლეობის, მათ შორის ბავშვების სასიცოცხლო ინტერესების დაცვიდან გამომდინარეობს, რომლებიც მსჯავრდებულთაგან განსხვავებით არა მხოლოდ გარკვეული პერიოდით, არამედ მუდმივად ცხოვრობენ ხსენებულ გარემოში.

საქართველოს სსრ შინაგან საქმეთა სამინისტრო რესპუბლიკის მთავრობასთან ერთად საქართველოს მთელი საზოგადოებრიობის აქტიური მხარდაჭერით და თანადგომით ატარებს ყველა შესაძლო ღონისძიებებს, რათა მაქსიმალურად გააუმჯობესოს თავისუფლების აღკვეთის ადგილებში მოთავსებულ მსჯავრდებულების საყოფაცხოვრებო, შრომითი და კულტურული პირობები, მათ შორის ზრუნავს ეკოლოგიური გარემოს გაჯანსაღებისათვისაც.

ვფიქრობთ, ჩვენი ზნეობრივი ვალი ისიცაა, რომ რეალურად შევაფასოთ სიტუაცია და ერთად გამოვნახოთ პრობლემების გადაწყვეტის გზები.

შოთა გორგოძე,
საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრი.

ჩვენი სადისკუსიო კლუბი

პირველი პოლიტიკური პარტიები ჯერ კიდევ ძველ საბერძნეთსა და რომში წარმოიშვნენ. ცხადია, ესენი იყვნენ შედარებით მცირერიცხოვანი და ორგანიზაციულად გაუფორმებელი დაჯგუფებები, რომლებიც მხარს უჭერდნენ ამა თუ იმ პოლიტიკურ ლიდერს. რომში ხანგრძლივად მიმდინარეობდა ბრძოლა ორ ძირითად პარტიას — ოპტიმატებსა და პოპულარებს შორის. პირველნი წარმოადგენდნენ რომაული არისტოკრატიისა და სენატის პარტიას, მეორენი კი — სოფლის პლებსისა და დემოკრატიული ფენების ნდობით სარგებლობდნენ. შემდგომშიც, პირველი და მეორე ტრიუმვირატების პერიოდში პარტიათა შორის ბრძოლის გამოხატულება იყო ჯერ კეისარსა და პომპეუსს, ხოლო მოგვიანებით — მარკუს ანტონიუსსა და ოქტავიანეს შორის მიმდინარე ბრძოლა — ამ პიროვნებათა უკან პოლიტიკური დაჯგუფებები იდგნენ.

შუა საუკუნეების ევროპაში, იქ, სადაც აბსოლუტიზმს და მონარქიას ნიადაგი მოერყეოდა, წარმოიქმნებოდა ხოლმე პოლიტიკური დაჯგუფებები, რომელნიც პარტიებს მიაგავდნენ. ამგვარ პარტიებს წარმოადგენდნენ ფაქტიურად გველფები და გიბელინები XII-XV საუკუნეების იტალიაში. შორს რომ აღარ წავიდეთ, ჩვენს ისტორიას მოვუბრუნდეთ. საქართველოს სამეფო ტახტზე თამარის ასვლის ახლო ხანებში მოხდა მეფის მეჭურჭლეთუხუცესის, ყუთლუ-არსლანის ცნობილი გამოსვლა. მან „ითხოვა კარავი დადგმად ველსა ისანისასა და სახებსა სალოდებლისასა და თქვა. — დასხდომილნი მუნ შიგა, განმგებელნი მიცემისა და მოღებისა, წყალობისა და შერისხვისანი, ვჰკადრებდეთ და ვაცნობებდეთ თამარს, მეფესა და დედოფალსა. მაშინღა სრულ იქმნებოდეს განგებული ჩვენი". („ისტორიანი და აზმანი შარავანდედთანი". ქართული პროზა. წიგნი მესამე. თბ., 1982. გვ. 184). მეჭურჭლეთუხუცესი ერთპიროვნული მონარქიის შეზღუდვას და სამეფო ხელისუფლებისადმი ოპოზიციური საკანონმდებლო ორგანოს შექმნას ითხოვდა. რაც მთავარია, ყუთლუ-არსლანს თავისი დასი ჰყავდა, „თანაშემეციკულთა და თანაშემწეთა", რომელმაც ბოლომდე უერთგულა თავის პოლიტიკურ ლიდერს და სამეფო ხელისუფლებას მისი დასჯა არ დაანება. ყუთლუ-არსლანის დასი შუასაუკუნეობრივი ტიპის პარტიას წარმოადგენდა, ჰქონდა თავისი პოლიტიკური პლატფორმა, მკვეთრად სცილდებოდა ფეოდალური დაჯგუფების ჩარჩოებს და XII საუკუნის საქართველოში არსებული მმართველობის დემოკრატიული ფორმების პოტენციურ ტენდენციას გამოხატავდა.

პოლიტიკური პარტიები ამ სიტყვის თანამედროვე მნიშვნელობით ევროპაში ბურჟუაზიული რევოლუციების ეპოქაში წარმოიშვნენ, ჯერ ბურჟუაზიის ბანაკში, ხოლო 1840 წლის 20 ივლისს, ინგლისში, მანჩესტერში შეიქმნა პირველი მასობრივი მუშათა პარტია — ჩარტისტების ეროვნული ასოციაცია. ამ პერიოდიდან პარტიები ჯერ ევროპაში, შემდეგ კი მსოფლიოს უმრავლეს ქვეყნებში პოლიტიკური ცხოვრების განუყოფელ ნაწილად იქცნენ. წარმოადგენენ რა ქვეყნის ცხოვრებაში გარკვეული სოციალური ფენის, ჯგუფის ან კლასის, ეროვნული ჯგუფის თუ ერის ინტერესებს, პოლიტიკური პარტიები დღეს სახელმწიფოში დემოკრატიის უმთავრესს ატრიბუტს შეადგენენ. პარტიების არსებობის გარეშე შეუძლებელია საზოგადოების მრავალფეროვანი ინტერესების გათვალისწინება სახელმწიფოს ცხოვრებაში.

დემოკრატიის საფუძვლებს ქმნიდნენ ჯერ კიდევ რუსეთის იმპერიის ჩარჩოებში XX ს-ის დასაწყისში წარმოქმნილი მრავალრიცხოვანი პოლიტიკური პარტიები, რომელთა რიცხვი 100-ზე მეტი იყო. დემოკრატიულ დამოუკიდებელ რესპუბლიკას საქართველოში, წინ უსწრებდა საზოგადოებრივი მიმდინარეობებისა და პოლიტიკური პარტიების ჩამოყალიბების, ევოლუციისა და ურთიერთობის, განმათავისუფლებელ მოძრაობაში მათი ჰეგემონობისათვის ბრძოლის ოცწლიანი პერიოდი. დღეს ბევრს არაბუნებრივად მიაჩნია რომელიმე პარტიის ანალოგიური მისწრაფება. ამგვარი ტენდენციების მიმართ ნეგატიურად განწყობილი ადამიანებისაგან ხშირად გაიგონებთ რომელიმე პარტიის თუ ჯგუფის მისამართით ნათქვამს, ეგენი ხელისუფლებისათვის იბრძვიანო. განმათავისუფლებელ მოძრაობაში ჰეგემონობისა და ამის შემდგომ ხელისუფლებისათვის ბრძოლა, ნებისმიერი პოლიტიკური პარტიის არსებობის ერთადერთ აზრს წარმოადგენს. განა აშშ-ში დემოკრატები და რესპუბლიკელები, ინგლისში კონსერვატორები და ლიბერალები, გფრ-ში ქრისტიან-დემოკრატები, სოციალ-დემოკრატები და სხვანი ხელისუფლებისათვის არ იბრძვიან?

ჩვენშიც მხოლოდ სოციალ-დემოკრატები არ იბრძოდნენ ძალაუფლებისათვის. მათთვის განმათავისუფლებელ მოძრაობაში წამყვანი როლის წართმევას შეეცადნენ სოციალისტ-ფედერალისტები, მაგრამ ვერ შეძლეს, მით უფრო, სოციალ-დემოკრატებს ვერ დაუპირისპირდებოდნენ ქართველ ფედერალისტებთან შედარებით ბევრად სუსტი ესერები ან ეროვნულ-დემოკრატები. ნაპოლეონის გამოთქმის — ჯარისკაცი, რომელიც გენერლობაზე არ ფიქრობს, ჯარისკაცი არ არის — პერიფრაზირება რომ მოვახდინოთ პარტიათა მიმართ, მივიღებთ: პოლიტიკური პარტია, რომელიც ხელისუფლებაზე არ ფიქრობს, პარტია არ არის.

არც პარტიათა მრავალრიცხოვნება უნდა იწვევდეს შეშფოთებას. ჩვენში სოკოსავით მრავლდება პარტიები, საზოგადოებები, პოლიტიკური დაჯგუფებები. ეს განსაკუთრებით დამახასიათებელია პლურალისტური აზრისა და დემოკრატიული ურთიერთობების დამკვიდრების საწყისი ეტაპისათვის, რომელზეც ჩვენ ვიმყოფებით. დღევანდელი მსოფლიოს დიდ ქვეყნებს რომ თავი დავანებოთ, ვერ მოვძებნით დაახლოებით ჩვენნაირი ტერიტორიისა და მოსახლეობის მქონე მეტნაკლებად დემოკრატიულ ქვეყანას, რამდენიმე ათეული პოლიტიკური პარტია რომ არ მოქმედებდეს. ბელგიაში 12 ძირითადი პოლიტიკური პარტია მოქმედებს; ჩრდილოეთ ირლანდიაში — 9; საბერძნეთში — 10; დანიაში — 11; ნიდერლანდებში — 12; შვეიცარიაში — 10; ისრაელში — 16; კვიპროსში — 13; ლიბანში — 15;... ეს, რა თქმა უნდა, ძირითადი პარტიებია, ხოლო შედარებით მცირერიცხოვან პარტიათა რიცხვი თითოეულ ქვეყანაში გაცილებით მეტია.

საინტერესოა ამ პარტიათა რიცხობრივი შემადგენლობა. საილუსტრაციოდ ავიღოთ ბელგია, რომლის ტერიტორია 43000 კვ. კმ-ს შეადგენს, მოსახლეობა 5 მლნ. ეს 1981 წლის მონაცემებია. ბელგიაში, როგორც აღვნიშნეთ, 12 ძირითადი პარტია მოქმედებს: 1. მემარცხენე ლიბერალური პარტია — 89000 წევრი; 2. კომუნისტური პარტია — 10000 წევრი; 3. კონსერვატორული სახალხო პარტია — 49000 წევრი; 4. რადიკალური მემარცხენე პარტია — 14000; 5. სოციალ-დემოკრატიული პარტია — 110000; 6. სოციალისტური სახალხო პარტია — 5000; 7. პროგრესის პარტია — 8000; რამდენიმე ათასი წევრი ჰყავთ, აგრეთვე ცენტრის დემოკრატთა, მემარცხენე სოციალისტთა, სამართლებრივი კავშირისა და ქრისტიანულ სახალხო პარტიებს.

კიდევ ერთი ქვეყანა — შვეიცარია. ტერიტორია — 41,3 ათასი კვ. კმ. მოსახლეობა 6 მლნ. 1. დემოკრატიულ-ქრისტიანული პარტია — 50 ათასი წევრი; 2. ევანგელისტური სახალხო პარტია — 3,5 ათასი წევრი; 3. ლიბერალური პარტია 10 ათასი; 4. რადიკალურ-დემოკრატიული პარტია — 120 ათასი; 5. სოციალ-დემოკრატიული 55 ათასი; 6. დამოუკიდებელთა კავშირი — 6 ათასი; 7. სახალხო პარტია — 50 ათასი; 8. ეროვნული მოქმედების პარტია — 4,5 ათასი წევრი და ა. შ. მაშ უნდა დავასკვნათ, რომ ჩვენში პარტიათა მრავალრიცხოვნებამ არ უნდა შეგვაშფოთოს. და ის შეესაბამება მსოფლიოს სხვა

პოლიტიკური პარტიები და საერთო მოქმედების ნიადაგი

ქვეყნების პოლიტიკური ცხოვრების საერთო სტანდარტებს და სავსებით ბუნებრივი პროცესია.

დამაფიქრებელია ჩვენი პოლიტიკური ცხოვრების სხვა მომენტი, კერძოდ კი ის თუ რა ნიადაგზე იქმნება საქართველოში პოლიტიკური პარტიები და დაჯგუფებები.

ჩვეულებრივად, პარტიები ამა თუ იმ ქვეყანაში მრავალფეროვან სოციალურ, ეროვნულ, კულტურულ, ეკონომიკურ, საშინაო თუ საგარეო პოლიტიკურ ინტერესებს გამოხატავენ და იცავენ. ჩვენში, ალბათ არ შევცდებით თუ ვიტყვით, რომ არსებულ პარტიათა აბსოლუტური უმრავლესობა, გარდა მცირე გამონაკლისისა, ეროვნულ-პოლიტიკურ ნიადაგზე დგას. სამწუხაროდ, პარტიათა მრავალრიცხოვნება არ ასახავს ჩვენი საზოგადოების სოციალურ მრავალდარგოვნებას, მსოფლმხედველობრივ განსხვავებულობას. ჩვენ, რა თქმა უნდა, მხედველობაში არა გვაქვს მსხვილი ეროვნულ-პოლიტიკური პარტიები, არამედ უპირველესად ვგულისხმობთ ე. წ. პარტიებს, რომელთა შემადგენლობა ხშირ შემთხვევაში რამდენიმე ათეული წევრით განისაზღვრება. ამ პარტიათა საქმიანობა, მიზნები, პროგრამები მცირედით განსხვავდება ერთმანეთისაგან ან მთავარი ეროვნულ-პოლიტიკური პარტიების სტრატეგიული მიზანდასახულობისაგან. ასეთი „პარტიები" ნაცნობ-მეგობართა სალონებს უფრო მოგვაგონებენ. სალონური ტრადიციების აღდგენა თავისთავად არ იქნებოდა ცუდი. ცუდი ისაა, რომ ყველა ეს „პარტია" საკუთარი სახელით გამოდის, აქვს თავისი პროგრამა და წესდება, ან ცდილობს სხვებისაგან განსხვავებული პლატფორმა შეიმუშაოს, რაც ცხოვრების საჭიროებისაგან კი არ გამომდინარეობს, არამედ სხვათაგან გამიჯვნა-განსხვავების სურვილისაგან. „პარტიები" ლამის ტყავში ძვრებიან, რათა საკუთარი გაზეთი გამოსცენ, აგროვებენ ფულს, შოულობენ ქაღალდს, იხარჯება უსაზომოდ დრო, ენერგია, არარაციონალურად იფლანგება ახალგაზრდული ენთუზიაზმი.

პარტიათა და საზოგადოებრივ დაჯგუფებათა სიმრავლე და იდენტურობა განსაკუთრებით 1990 წლის 13-15 მარტს მიმდინარე ეროვნული მოძრაობის საგანგებო კონფერენციაზე გახდა თვალშისაცემი. კონფერენციაში 107-მდე პარტია, საზოგადოება და ორგანიზაცია მონაწილეობდა. კონფერენციის ორგანიზატორებმა რამდენიმე პარტია და საზოგადოება გამოყვეს, რომლების არსებობას მათი აზრით გამართლება არ ჰქონდა, იმდენად იდენტურნი იყვნენ უკვე არსებული პარტიების ხასიათისა. ეროვნული დამოუკიდებლობის პარტიის თავმჯდომარემ ირაკლი წერეთელმა ყურადღება გაამახვილა „საქართველოს სახელმწიფოებრივი აღდგინება-აღორძინების" პარტიაზე. მან აღნიშნა, რომ საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგინისათვის ჩვენში იღვწის ორი მთავარი პარტია: ეროვნული დამოუკიდებლობის და ეროვნულ-დემოკრატიული. მაშ რაღა საჭიროებას წარმოადგენდა ე. წ. „სახელმწიფოებრივი აღდგინება-აღორძინების" პარტიის შექმნა?

გასული წლის დეკემბრის თვეში აღნიშნულმა „სახელმწიფოებრივი აღდგინება-აღორძინების" პარტიამ გამოსცა ე. წ. „საინფორმაციო წყარო", საიდანაც საზოგადოებისათვის ცნობილი გახდა, რომ ეს პარტია „საქართველოს ეროვნული დამოუკიდებლობის ორგანიზაციის" სახელით შექმნილა 1987 წლის 12 ივნისს და უშიშროების კომიტეტის მიერ ლიკვიდირებული ყოფილა 1988 წლის 9 თებერვალს. სწორედ ამ ლიკვიდირებული ორგანიზაციის ნანგრევებზე, მის მაგიერ, როგორც „საინფორმაციო წყაროში" ვკითხულობთ, „1989 წლის 30 ოქტომბერს, პოლიტპატიმართა სოლიდარობის აღმნიშვნელ დღეს შექმნილი საინიციატივო ჯგუფის სახელით ფუნქციონირება დაიწყო საქართველოს სახელმწიფოებრივი აღდგინება-აღორძინების პარტიამ, რომელიც შემუშავებული პროგრამული პროექტისა და წესდების გამოქვეყნების შემდეგ, იმედია, შეიძენს თანამოაზრეებს, რომელნიც, იმედია, შემოგვიერთდებიან და აამოქმედებენ ინტელექტუალურ ძალებს ქართველი ერის, ქრისტიანული სარწმუნოების აღორძინებისათვის, დაკარგული ეროვნული სახელმწიფოებრიობის აღდგენისათვის და უზენაესი მიზნის—ღმერთის მიერ ნაბოძები თავისუფლების მოპოვებისათვის". (საქართველოს სახელმწიფოებრივი აღდგენა-აღორძინების პარტია. „საინფორმაციო წყარო", № 1. ქრისტეშობისთვე. 1989. გვ. 1).

ეროვნული მოძრაობის საგანგებო კონფერენციაზე ი. წერეთელმა აღნიშნა, რომ პარტიებმა, რომლებსაც განსხვავებული პოლიტიკური მიზნები და პროგრამები არა აქვთ, არ უნდა იარსებონო. ასეთი პარტიების მაგალითად იგი ასახელებდა ზემოაღნიშნულ „სახელმწიფოებრივი აღდგინება-აღორძინებისა" და ეროვნულ-ქრისტიანულ პარტიებს. კონფერენციის მეორე მონაწილე მამუკა გიორგაძე შეშფოთებას გამოთქვამდა პარტიათა ამ უაზრო სიმრავლის გამო. ამგვარმა პარტიებმა თვითლიკვიდაცია უნდა გამოაცხადონო, გაცხარებით მოუწოდებდა კონფერენციის მონაწილეებს იგი. ანალოგიური მოსაზრებით, გ. ჭანტურია ცდილობდა წინაღდგომოდა ეროვნულ ფორუმში მცირერიცხოვანი თუ გამოუკვეთელი პროგრამების მქონე პარტიების, კერძოდ, სოციალისტ-ფედერალისტების პარტიის შესვლა-წარმოდგენას. ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის თავმჯდომარე ბრალს სდებდა ფედერალისტებს, რომ მათ თავდაპირველად თავიანთ პარტიას დაარქვეს „სოციალისტ-ფედერალისტების პარტია", ხოლო შემდგომში, როცა გაირკვა, რომ სოციალიზმის იდეა თანადროულ ეროვნულ-პოლიტიკურ მოძრაობაში პოპულარული აღარაა, სახელწოდება შეცვალეს „სოციალ-ფედერალისტურით". ჩვენი საუკუნის დასაწყისში ჩამოყალიბებული და მოქმედი „საქართველოს სოციალისტ-ფედერალისტთა სარევოლუციო პარტია" პირველი ეროვნული და ამავე დროს სოციალისტური, უფრო ზუსტად — ეროვნულ-სოციალისტური პოლიტიკური პარტია იყო საქართველოში. ქართველ ფედერალისტთა თავკაცები: არჩილ ჯორჯაძე, გიორგი ლასხიშვილი, გიორგი დეკანოზიშვილი და სხვანი, რომელნიც ხედავდნენ სოციალ-დემოკრატიის უპრეცედენტო გავლენას საქართველოს მშრომელ მოსახლეობაში, შეეცადნენ მარქსისტული, ცენტრალისტური სოციალიზმისათვის დაეპირისპირებინათ ფედერალისტური სოციალიზმი, შეექმნათ სოციალიზმის ქართული მოდელი და სოციალისტური იდეოლოგიის მეშვეობით ქართველი მოსახლეობის ფართო ფენებში შეეტანათ ეროვნული თვითშეგნება. ფედერალისტური სოციალიზმი იმ პერიოდში ერთადერთი იარაღი იყო სოციალ-დემოკრატებთან დასაპირისპირებლად. ეხლა, როგორც ძველი ლათინები იტყოდნენ Fempora mutantur დროება შეიცვალა, დღევანდელმა ფედერალისტებმა გარკვევით უნდა განაცხადონ, ვისი მემკვიდრეები არიან და რამდენად საჭიროა მათი სოციალური პლატფორმა დღევანდელი ქართველი საზოგადოებისათვის.

იგივე ითქმის ალბათ რამდენიმე საზოგადოების მიმართაც, რომელნიც თავიანთი მიზნებით და საქმიანობით თითქმის იდენტურნი არიან: ეროვნული ღირსების დამცველი ორგანიზაცია „იმედი"; ქართველ შევარდენთა ლეგიონი; ქართველ მოიერიშეთა ორგანიზაცია „შეფიცული" ან კიდევ ასოციაცია „ეროვნული თანხმობა" და თაობათა კონსოლიდაციის ასოციაცია. თუ ჩამოთვლილ და სხვა კიდევ ჩამოუთვლელ პარტიათა, ორგანიზაციათა, ასოციაციათა, საზოგადოებათა მიზნები, პროგრამები, პლატფორმები ძირეულად არ განსხვავდებიან ერთმანეთისაგან, განა არ აჯობებდა მათი გაერთიანება ერთ ძლიერ ორგანიზაციად?

ეროვნულ-პოლიტიკურ პრესაში გამოითქვა მოსაზრება, რომ აუცილებელია რაიმე კონკრეტულ მოვლენასთან დაკავშირებით შექმნილი პარტიები დაიშალოს. „საბოლოო ჯამში დარჩება რამდენიმე ძლიერი პარტია, რომლებიც არა კონკრეტული მოვლენის, არამედ მოვლენათა მთელი სისტემის ანუ კონცეფციის საფუძველზეა შექმნილი და საზოგადოებრივი აზროვნების გარკვეულ მიმართულებას გამოხატავენ". (გ. ჭანტურია. „ოპტიმისტურად ვუყურებ მომავალს". გაზ. „დემოკრატი". საქართველოს დემოკრატიული პარტიის საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გაზეთი. 1990 წ. № 3. მარტი).

ისევ ჩვენი საუკუნის დამდეგს მივმართოთ. ამ პერიოდში საქართველოში სწორედ ამგვარ ძირეულად განსხვავებულ კონცეპტუალურ საფუძველზე იქმნებოდნენ პოლიტიკური პარტიები. სოციალ-დემოკრატები პროლეტარიატის დიქტატურას ქადაგებდნენ და ავტონომიის ლოზუნგს ებრძოდნენ; ქართველი სოციალისტ-ფედერალისტები ეროვნულ-ტერიტორიული ავტონომიის თავგამოდებული მებრძოლები იყვნენ; ესერები მიწის სოციალიზაციისათვის იბრძოდნენ; ეროვნულ-დემოკრატები ყოველგვარი სოციალიზმის მოწინაალმდეგენი იყვნენ და ერთადერთ ზეეროვნულ იდეას აღიარებდნენ: ანარქისტები აბსოლუტურ თავისუფლებას ქადაგებდნენ დი ყოველგვარ სახელმწიფოს, სოციალისტური იქნებოდა თუ არასოციალისტური ბოროტებად, ექსპლოატაციის იარაღად მიიჩნევდნენ. მაშინდელ დროს სხვა უბედურება სჭირდა — სოციალური პრობლემის გასაგები პრიორიტეტულობა, რომელიც ხშირად შთანთქავდა ხოლმე ეროვნულ საკითხს.

დღეს, მადლი ღმერთს, ეროვნული საკითხის პრიორიტეტულობაში ალარავის ეპარება ეჭვი. პოლიტიკური დაქსაქსულობა კი მაინც აშკარაა. ხომ არაა პარტიების ამგვარი მომრავლება პირადული, პატივმოყვარული ფსიქოლოგიის გამოვლენა ჩვენს მოძრაობაში? ყოველ შემთხვევაში ასეთ შიშს გამოთქვამს თეიმურაზ მნათელი, როცა წერს: „ჩვენ წინააღმდეგი ვართ საქართველოს მოსახლეობის პოლიტიკური ნების დაქუცმაცებისა და თანაც, ასეთი მდგომარეობის გამართლებისა პოლიტიკური პლურალიზმის პრინციპებით. ხომ არ არის პარტიების ასეთი მომრავლების მიზეზი ქართველი კაცისათვის დამახასიათებელი პირველობისადმი მიდრეკილების გამოხატულება?! (თეიმურაზ მნათელი, „როგორ წარმოგვიდგენია ეროვნული პოლიტიკური კონსოლიდაცია". გაზ. „თავისუფლება". საქართველოს ეროვნული დამოუკიდებლობის პარტიის (დემოკრატების) არაპერიოდული გაზეთი. № 11. 1989 წლის 20 ივლისი).

უკანასკნელ წლებში მიმდინარე პროცესებმა, შესაძლებლობა შეუქმნა საზოგადოების ჯანსაღ ძალებს, ინტელიგენციას, განსაკუთრებით კი ახალგაზრდობას, თავისი, ერთ დროს შეზღუდული საზოგადოებრივ-პოლიტიკური პოტენცია გამოევლინა. ჩვენს თვალწინ მიმდინარე პოლიტიკური აქტივობის ბუმი საზოგადოების სულ უფრო ფართო ფენებს ედება. მრავალ სასიკეთო ტენდენციასთან ერთად, პოლიტიზაციის ამ პროცესს გენერალომანიის ნეგატიური ტენდენციაც ახასიათებს. ჩვენს მიერ ზემოციტირებული წერილის ავტორი იმედს გამოთქვამს, რომ პარტიული პლატფორმების დუბლირების შემთხვევაში „ზოგიერთი პოლიტიკური ორგანიზაცია თანდათან დაკარგავს უფლებას ცალკე არსებობისას და თავისი პოლიტიკური უფლებების განხორციელების პრეროგატივას გადასცემს უფრო მძლავრ და ანალოგიური პროგრამის მატარებელ ორგანიზაციას: ასე მოხდებაო „პოლიტიკური ორგანიზაციების ოპტიმიზაცია". გვინდა დავეთანხმოთ ავტორს. ჩვენც ვფიქრობთ, რომ მოვლენები დაახლოებით აღნიშნული ტენდენციებით უნდა წარიმართოს, მაგრამ ჯერჯერობით სასურველი პროცესი არ დაწყებულა. პარტიების გამრავლების პროცესი გრძელდება. საზოგადოება უკვე თვალს არიდებს დედაქალაქის ქუჩებში და მიწისქვეშა გადასასვლელ-ჩასასვლელებში ჩასაფრებულ ნაირ-ნაირი გამოცემების გამყიდველ ენთუზიასტებს.

საზოგადოების ნაწილი დაიბნა. იგი მთლად კარგად როდი ერკვევა არსებულ პარტიათა რაობაში, მათ შორის განსხვავებაში, სახელწოდებებში. ამას წინათ, 11 აპრილს „კომუნისტში" გიორგი ჭანტურიას განმარტება გამოქვეყნდა. იგი უმარტავდა მარინე კერესელიძეს, რომელმაც 9 აპრილს „კომუნისტში" გამოქვეყნებულ თემურ ფალავანდიშვილთან საუბარში ეროვნულ-დემოკრატიული პარტია „არარსებულ „ეროვნულ-განმათავისუფლებელ პარტიად" მონათლა და ამ უკანასკნელს მიაწერა 1988 წლის ნოემბრის ცნობილი აქცია. განმარტება სავსებით მართებულია, მაგრამ მ. კერესელიძის შეცდომაც საზოგადოების პარტიათა კალეიდოსკოპში ერთგვარი დაბნეულობა-გაურკვევლობის გამოვლინებათაგანი იყო.

მცირერიცხოვან პარტიათა, პარტიულ წარმონათქმნთა თუ საზოგადოებათა თავკაცებმა მეტი პასუხისმგებლობა უნდა გამოიჩინონ. თავისთავად ნებისმიერი დიდი თუ პატარა პოლიტიკოსისათვის თუ პოლიტიკური მოძრაობის მონაწილესათვის, პატივმოყვარეობა და სახელისმოყვარეობა არ უნდა ჩაითვალოს მომაკვდინებელ ცოდვად. პოლიტიკოსი არ არსებობს ჯანსაღი პატივმოყვარეობის გარეშე. მაგრამ საზოგადოების პარტიულმა დაქუცმაცებამ არ უნდა მიიღოს ფეოდალური პარტიკულარიზმის სახე. რაღა უნდა გვიკვირდეს კლდეკარისა და არაგვის ერისთავებისაგან, გურიელ-დადიან-ბედიანებისაგან, განკერძოებულობისაკენ რომ ექაჩებოდნენ ეროვნულ სხეულს. ნუ მიწყენენ მცირე პარტიათა თავკაცები, მათს პატრიოტიზმსა და კეთილშობილებაში ეჭვი არ გვეპარება, მაგრამ რაც არ უნდა პატივსადები იყოს მათი პატრიოტული ენთუზიაზმი, აღნიშნული ტიპის პარტიები მცირე სათავადოებს წარმოადგენენ ეროვნულ-პოლიტიკურ რუკაზე. ეს სხვა არაფერია თუ არა ფეოდალიზმი ეროვნულ და საზოგადოებრივ-პოლიტიკურ მოძრაობაში.

საქართველოს ეროვნულ-პოლიტიკური მოძრაობა როგორმე უნდა გამოვიდეს ფეოდალური დაქუცმაცებულობის ჩიხიდან. დღეს ბევრი იწერება ეროვნული კონსოლიდაციის საჭიროებაზე. ჩვენი საუკუნის დასაწყისში არჩილ ჯორჯაძემ „საერთო მოქმედების ნიადაგის" თეორიის სახით ეროვნული კონსოლიდაციის კონკრეტული პლატფორმა ჩამოაყალიბა. დღესაც ასეა საჭირო. ყველაზე ენერგიული ნაბიჯები ამ მიმართულებით საქართველოში შექმნილმა ეროვნულმა ფორუმმა გადადგა. „ეროვნული ფორუმის მიზანია, — ვკითხულობთ ქართველი ერისადმი და მსოფლიო საზოგადოებრიობისადმი ფორუმის „მიმართვაში", — ჯანსაღ, ეროვნულ და ზნეობრივ საწყისებზე მოახდინოს ერის კონსოლიდაცია... გამორიცხოს ქაოსი საზოგადოებრივ-პოლიტიკურ მოძრაობაში..." (გაზ. „სახალხო განათლება". 5 აპრილი. 1990 წ.). აქვე უნდა აღვნიშნოთ ერთი გარემოება. უფრო ზემოთ, ამავე „მიმართვაში" ნათქვამია, რომ დადგა დრო, როცა უნდა მოხდეს „შეურიგებელი, რადიკალური და დემოკრატიული ოპოზიციის ძალთა სრული კონსოლიდაცია". ფაქტობრივად ფორუმმა გააერთიანა კიდეც „შეურიგებელი, რადიკალური" ოპოზიციის წარმომადგენელი პოლიტიკური ორგანიზაციები.[1] მაგრამ ეროვნული კონსოლიდაცია ხომ უფრო ფართო ცნებაა. იგი „შეურიგებელ" ოპოზიციის გარდა მოიცავს საზოგადოების სხვა ზომიერ და მსხვილ ფენებს, რომელთა მონაწილეობის გარეშე ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის წარმატება წარმოუდგენელია. ამიტომ პოლიტიკურმა ძალამ, რომელიც მიზნად დაისახავს ეროვნული კონსოლიდაციის კეთილშობილურ ამოცანას, უნდა იზრუნოს საზოგადოების ძირითადი ფენების მოძრაობაში ჩასაბმელად, მეტისმეტად კრიტიკულად არ უნდა იყოს განწყობილი მისი კომპრომისული ფსიქოლოგიის მიმართ, მან კი არ უნდა უარყოს და ზურგი შეაქციოს ზომიერ ელემენტებს, არამედ აღზარდოს მათში მებრძოლი, ენერგიული პატრიოტიზმი, გამოიყენოს მათი ძალა საერთო მიზნისათვის ბრძოლაში. ნუ დაგვავიწყდება, რომ ჯერ კიდევ ქართველი სოციალისტ-ფედერალისტები, რომელნიც ეროვნულ ძალთა კონსოლიდაციისათვის იღვწოდნენ, საერთო ბრძოლის დროშის ქვეშ არამარტო თავიანთ მეტნაკლებად თანამოაზრე ჯგუფებს, არამედ აშკარა მოწინააღმდეგეებს — სოციალ-დემოკრატებსაც მოუწოდებდნენ, ცდილობდნენ ეროვნულ მოძრაობაში რამენაირად ჩაებათ ეს უზარმაზარი ძალა მაშინდელ საქართველოს პოლიტიკურ ცხოვრებაში. ჩვენ ვიწვევთ ჩვენი ქვეყნის „მოპირდაპირე დასებს" — წერდა ა. ჯორჯაძე — „საერთო შეთანხმებულ მოქმედებისათვის იმიტომ კი არა, ვითომ გვინდოდ შევარიგოთ შეურიგებელი, შევაერთოთ შეუერთებელი, არამედ იმიტომ, რომ მიუხედავად იმ ბუნებრივ დიფერენციაციისა, რომელიც ხდება ჩვენის ხალხის წესწყობილებაში, ჩვენს ქართველ ინტელიგენციის წინაშე წამომდგარია ერთი ინტეგრალური საკითხი ჩვენის ერის ეკონომიკურ და სულიერ წარმატებისა, საკითხი, რომლის შემუშავებაში მონაწილეობა უნდა მიიღოს ჩვენი ქვეყნის ყველა შეგნებულმა წევრმა" (გაზ. „ცნობის ფურცელი". 1901. 19 იანვარი).

და ბოლოს, ისევ პირველსავე სიტყვას მოვუბრუნდით. ანალოგიური, ერთმანეთის მსგავსი, იდენტური ხასიათის პარტიათა გამრავლების პროცესი უნდა შეჩერდეს. მეტიც, ბევრმა ამგვარმა პარტიამ თუ წარმონაქმნმა თვითლიკვიდაცია უნდა გამოაცხადოს და შეუერთდეს მათივე მსგავს ძლიერ ეროვნულ-პოლიტიკურ ორგანიზაციებს. ეს იქნება ყველაზე პატრიოტული საქმე, რაც მათ ჩვენი პოლიტიკური ცხოვრების ამ ეტაპზე შეუძლიათ გააკეთონ. განსვენებული მერაბ კოსტავა, რომელიც სხვაზე მეტად ერკვეოდა ეროვნულ-პოლიტიკური მოძრაობის ნიუანსებში, მის ძლიერ და სუსტ მხარეებში, მრავლისმანიშნებლად წერდა: „ეროვნულ-გამანთავისუფლებელი მოძრაობა საქართველოში იმდენად დაიკავებს მართებულ პოზიციას, რამდენადაც ერთიანობის იდეას ყველა სხვა იდეაზე მაღლა დააყენებს, როცა ყველა ჩვენთაგანს თავად ეს მოძრაობა ეყვარება და არა საკუთარი თავი ამ მოძრაობაში".

დიმიტრი შველიძე,
ისტორიის მეცნიერებათა კანდიდატი. სტატია დაწერილია 1990 წლის 17 აპრილს.

●

1. წერილის დაწერის შემდგომ პერიოდში ეროვნული ფორუმის შემადგენლობიდან გამოვიდნენ: ჰელსინკის კავშირი, წმიდა ილია მართლის საზოგადოება, და მონარქისტული პარტია.

რამდენიმე შენიშვნა მრგვალი მაგიდის პოლიტიკური კონცეფციის შესახებ

[illegible]

ბლოკის ახალი საარჩევნო კანონების შემუშავება. ვეთანხმები კონცეფციის ავტორებს, რომ „საარჩევნო კომისიის პრეროგატივასვე წარმოადგენს კანონიერი მოსახლეობის სტატუსის განსაზღვრა, რომელმაც მონაწილეობა უნდა მიიღოს ოფიციალურ არასაბჭოურ არჩევნებში".

ვფიქრობ, ახალი დემოკრატიული საარჩევნო კანონი უნდა დაამტკიცოს საქართველოს სსრ უზენაესმა საბჭომ, გამოაცხადოს თვითლიკვიდაციის პერიოდი და დანიშნოს არჩევნების დღე. მანვე უნდა მოიწვიოს საერთაშორისო მეთვალყურეები. საქართველოს სსრ მთავრობამ უნდა გაიღოს თანხა წინასაარჩევნო კომპანიისათვის. უზენაესი საბჭოს თვითლიკვიდაციის პერიოდი უნდა გაგრძელდეს მანამ, სანამ ახალ არჩევით ორგანოში არ შეივსება დეპუტატების ორი მესამედი მაინც.

ვეთანხმები კონცეფციის ავტორებს, რომ „საქართველოს საბჭოური კონსტიტუციის მოქმედების შეჩერება, დროებითი კონსტიტუციის შემუშავება 1921 წლის კონსტიტუციის დაბრუნება თუ საკანონმდებლო აქტებით ქვეყნის მართვა გარდამავალი პერიოდის დროებითი მთავრობის პრეროგატივად უნდა ჩაითვალოს".

ამრიგად, კონცეფციის ავტორთა აზრით, უზენაეს საბჭოს გარკვეული როლი ენიჭება, ამიტომ ბუნებრივად ისმის კითხვა: შეძლებს კი დღევანდელი მოწვევის უზენაესი საბჭო ზემოთ ჩამოთვლილი პირობების (თუნდაც კონცეფციაში მოყვანილი პირობების) შესრულებას? ჩემი აზრით ვერ შეძლებს, თუმცა ეს მსჯელობის ცალკე თემაა. არ ვეთანხმები კონცეფციის ავტორებს, რომ „ამ პირობების (კონცეფციაში მოყვანილი — ა. ტ.) შესრულება არსებული ხელისუფლებისაგან რეალურად არის შესაძლებელი, რადგან ისინი ლოგიკურად არ ეწინააღმდეგება მისსავე მიერ უკვე მიღებულ გადაწყვეტილებებს", რადგან, მათივე სიტყვებით რომ ვთქვათ, „ერთპარტიული — კომუნისტური ე. წ. უზენაესი საბჭო... პოლიტიკურ სარბიელს ასე ადვილად არ მიატოვებს".

ვფიქრობ, არსებული ხელისუფლებისაგან ახალი „ფედერაციული" თუ „კონფედერაციული" „სამოკავშირეო ხელშეკრულების დადება „რეალურად არის შესაძლებელი", რასაც მთელი ძალებით უნდა ვებრძოლოთ.

თუ საქართველოს დამოუკიდებლობისათვის ბრძოლაში არსებულ სახელმწიფო სტრუქტურებს გარკვეულო ფუნქციას დავაკისრებთ, შემოდგომაზე „კარგი" უზენაესი საბჭო უნდა ავირჩიოთ. მისი არჩევა ჯერ კიდევ არ ნიშნავს საბჭოთა სოციალიზმის დაკანონებას საქართველოში!

ანდრო ტოროტაძე,
თბილისის ივანე ჯავახიშვილის სახელობის უნივერსიტეტის ფიზიკის ფაკულტეტის მეცნიერი თანამშრომელი.

P. S. რაც შეეხება საბჭოთა კავშირის მხრიდან საქართველოს ეკონომიკურ ბლოკადას, რაც შესაძლოა ა. წ. შემოდგომა — ზამთრის პერიოდს დაემთხვეს, იგი ცალკე შესწავლას საჭიროებს.

მკითხველს მოეხსენება, რომ თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში უკვე მეხუთე დღეა მიმდინარეობს უვადო შიმშილობის საპროტესტო აქცია საქართველოს უზენაესი საბჭოს რიგგარეშე სესიის დაუყოვნებლივ მოწვევის მოთხოვნით, სადაც დღის წესრიგში იქნება საქართველოს დამოუკიდებლობის დეკლარირება (გარდამავალი პერიოდის გამოცხადებით) და რიგი სხვა სასწრაფო საკანონმდებლო აქტის განხორციელება. საქართველოს სახალხო ფრონტი მხარს უჭერს ამ აქციას და გთავაზობთ ზემოხსენებული დეკლარაციის ტექსტის ერთ-ერთ პროექტს.

პროექტი:

დადგენილება

საქართველოს დამოუკიდებელი სახელმწიფოებრიობის აღდგენის შესახებ

ა) ვინაიდან საქართველოს ყოფნა სსრკ შემადგენლობაში არის ძალადობის შედეგი, ანუ რსფსრ-ის შეიარაღებული ძალების მიერ სუვერენულ სახელმწიფოსთან — საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკასთან — 1920 წლის 7 მაისს დადებული ხელშეკრულების დარღვევის და 1921 წლის თებერვალ-მარტში წარმოებული დაპყრობითი ომის შედეგი, რომელსაც არ ამაგრებს და არ ადასტურებს არც საქართველოს რომელიმე დემოკრატიულად არჩეული წარმომადგენლობითი ორგანოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილება ან თანხმობა სსრკ შემადგენლობაში საქართველოს შესვლის თაობაზე, არც საქართველოს მიერ ხელმოწერილი კაპიტულაცია რსფსრ-ის წინაშე;

ბ) ვინაიდან ქართველი ხალხისათვის, როგორც სახელმწიფოებრიობის მრავალსაუკუნოვანი ტრადიციის მქონე და თავისუფლებისმოყვარე ხალხისათვის, შეუწყნარებელია ყოფნა ისეთ ფედერაციაში, რომელიც მას თავისი ნებით არ აურჩევია და რომელში ყოფნაც მის ნებას არ შეესაბამება;

გ) ვინაიდან ქართველი ხალხი ცხოვრობს თავის საკუთარ ტერიტორიაზე — თავისი ისტორიული ტერიტორიის ერთ ნაწილზე, რომლის მიმართაც არც ერთ სხვა ხალხს არ შეიძლება ჰქონდეს დავა, და რომელ ტერიტორიაზეც ქართველი ხალხი მზად არის ყოველგვარი პირადი და ეროვნული სამართლიანი უფლება გარანტირებულჰყოს ყველა სხვა ხალხის წარმომადგენელთათვის — როგორც აფხაზებისათვის, რომელთაც სხვა მშობლიური ტერიტორია საქართველოს გარეთ არა აქვთ, ისე სხვა ხალხებისათვის, რომელთა ეროვნული ისტორიული ტერიტორია საქართველოს გარეთ მდებარეობს — რაც ქართველ ხალხს და მის მთავრობებს ყოველთვის წმინდად შეუსრულებიათ (უზრუნველუყვიათ) დამოუკიდებელი ქართული სახელმწიფოს არსებობის მთელი ისტორიის მანძილზე;

დ) ვინაიდან საქართველოს ეკონომიკური და კულტურული განვითარებისათვის, ისევე როგორც მისი მოსახლეობის ზნეობრივი სიჯანსაღისათვის, საზარალოა დამოუკიდებელი სახელმწიფოს არქონა,

[illegible]

ბ) ამ დადგენილების მშვიდობიანი გზით რეალიზაციისათვის პოლიტიკურ ადმინისტრაციულ-სამეურნეო, კულტურულ და საზოგადოებრივი ცხოვრების ყველა სხვა სფეროში საქართველოს სჭირდება გარდამავალი პერიოდი, რომელიც დაწყებულად ითვლება წინამდებარე დადგენილების მიღების მომენტიდან, გარდამავალი პერიოდის ეტაპებს და ამ ეტაპებთან დაკავშირებულ ღონისძიებებს განსაზღვრავს და აცხადებს საქართველოს უზენაესი საბჭო საქართველოს მოსახლეობის ყველა ეროვნულსა და სარწმუნოებრივ კატეგორიასთან მოლაპარაკების შედეგად.

გ) გარდამავალი პერიოდის დასაწყისში საქართველო არსებობს იმავე სამართლებრივი და სახელმწიფოებრივი სტატუსით, რაც მას ჰქონდა წინამდებარე დადგენილების მიღებამდე, და ყოველ ცვლილებას ამ საკითხში განსაზღვრავს მხოლოდ საქართველოს ხელისუფლების უმაღლესი ორგანო სპეციალური საკანონმდებლო აქტით.

დ) დამოუკიდებელი საქართველო ინარჩუნებს და შეინარჩუნებს კეთილ ურთიერთობას ყველა ქვეყანასთან სსრკ-სა და სსრკ შემადგენლობაში დღეს მყოფი რესპუბლიკების ჩათვლით. იგი ხალხთა მშვიდობისა და თავისუფლების ერთგული დარჩება მარად. იგი მზად არის შეუერთდეს ყველა საერთაშორისო კონვენციას, რომელიც დემოკრატიას, სამართლიანობას და ადამიანის უფლებებს იცავს.

მხარი დავუჭიროთ აქციას!

31 მაისს თბილისის ივანე ჯავახიშვილის სახელობის უნივერსიტეტში დაიწყო თავისი არსით მეტად მნიშვნელოვანი აქცია: ჩუმად, უხმაუროდ ერთ-ერთ აუდიტორიაში თავშეფარებული მოშიმშილენი (დედას შეფარებული შვილის ნუკრი ხომ უნივერსიტეტის სიმბოლოა) მაჰატმა განდის სიმშვიდით გამოხატავენ დამოუკიდებლობისათვის მებრძოლი ქართული პარტიებისა თუ ორგანიზაციების გაერთიანების სურვილს და მოითხოვენ უმაღლესი საბჭოს მიერ საქართველოს დამოუკიდებლობის დეკლარირებას... 9 მარტის ცნობილი დადგენილების შემდეგ ხელისუფლების მიერ ასეთი ნაბიჯის გადადგმა ლოგიკური და სამართლებრივი აქტი იქნება (ეს ნაბიჯი მიზეზთა გამო აქამდე მიუტევებლად დაგვიანდა!)... დამოუკიდებლობის დეკლარირების შემთხვევაში საქართველოში დაიწყება გარდამავალი პერიოდი (დღესვე რომ კავშირები გავწყვიტოთ სხვა რესპუბლიკებთან, ჩიხში მოვექცევით); ამ პერიოდში დაუყოვნებლივ უნდა იქნეს არჩეული დროებითი მთავრობა, რომელიც მოსკოვთან (რსფსრ-სთან) დაიწყებს მოლაპარაკებას საოკუპაციო ჯარების გაყვანისა და 1920 წლის 7 მაისის მეგობრობის ხელშეკრულების აღდგენის თაობაზე...

აქციის ერთ-ერთი მთავარი ლოზუნგი მოითხოვს, რომ საქართველოში ჩატარდეს მხოლოდ ერთადერთი არჩევნები (ბუნებრივია, ეს არჩევნები ოფიციალური, ოღონდ არასაბჭოთა, მრავალპარტიული, საყოველთაო და სახალხო უნდა იყოს).

ჩვენი აზრით, თუკი ქართველი ერი მხარს დაუჭერს ამ მამულიშვილთა თავგანწირულ სულისკვეთებას, დღევანდელ პარტიებად დაქუცმაცებულ საქართველოში უსწრაფესად მოხდება ეროვნული დემოკრატიული ძალების კონსოლიდაცია და ჩვენ ნაკლები გართულებებით მივაღწევთ სახელმწიფოებრიობის აღდგენას.

საქართველოს სახელმწიფოებრიობის მომხრე ქართველებო და არაქართველებო, მხარი დავუჭიროთ ამ მეტად მნიშვნელოვანი აქციის მონაწილეებს, ღმერთი ჩვენთანაა!

ტარიელ ფუტკარაძე,
საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის დაწესებულებათა და ორგანიზაციათა ხათათბიროს წევრი,
ავთანდილ არაბული,
არნოლდ ჩიქობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტის უფროსი მეცნიერ-თანამშრომელი,
ზურაბ ცინცქილაძე,
მსახიობი, საქველმოქმედო ორგანიზაცია „საქართველოს" პრეზიდენტი,
კოტე კაციტაძე,
ენათმეცნიერების ინსტიტუტის მეცნიერ-თანამშრომელი.

მეორე სხდომა

1 ივნისს შედგა ეროვნული კონგრესის არჩევნების მოსამზადებელი საკოორდინაციო ცენტრის მეორე სხდომა. მას ესწრებოდა 33 ორგანიზაციის წარმომადგენელი და ორი წევრი პიროვნულად. დღის წესრიგის შესაბამისად, სხდომის მონაწილეებმა განიხილეს წარმოდგენილი რეგლამენტი ცენტრის მუშაობისა და მიიღეს იგი შეტანილი ცვლილებებისა და დამატებების გათვალისწინებით. საარჩევნო ფონდის ჩამოყალიბების შესახებ მოსაზრებების წარმოდგენა დაევალათ კომისიას დავით ზოდელავას მეთაურობით. საარჩევნო ფონდი იქნება ცენტრალური საარჩევნო კომისიის გამგებლობაში. დიდი ყურადღება დაეთმო ინფორმაციის მასობრივ წყაროებთან ურთიერთობის საკითხს, ებრაული და სომხური ორგანიზაციების წარმომადგენლებმა ხაზი გაუსვეს მომავალი არჩევნების პროპაგანდის აუცილებლობას არაქართულენოვან პრესაში, რადიო და ტელეგადაცემებში. საკოორდინაციო ცენტრის მუშაობის ოპერატიული და ობიექტური გაშუქების მიზნით მის მორიგ სხდომაზე, რომელიც გაიმართება დღეს, 5 ივნისს, 11 საათზე, მიწვეულნი არიან მასობრივი ინფორმაციის ორგანოების ხელმძღვანელები. სხდომის მონაწილეებმა გადაწყვიტეს გააქტიურონ თავისი მოღვაწეობა საქართველოს რაიონებისა და სოფლების მოსახლეობის უკეთ ინფორმირებისა და მომავალი არჩევნების პროპაგანდის მიზნით.

შემდგომ დამტკიცდა მომავალი სხდომის დღის წესრიგი და არჩეულ იქნა მისი თავმჯდომარე. მოსმენილ და მიღებულ იქნა ცნობად სხვადასხვა ორგანიზაციების მიერ მოწოდებული ინფორმაცია და მათი განცხადებები.

სარედაქციო კოლეგიის საქმეთ
ბადრი მაჭავარიანი,
ილიკო ხაინდრავა.

ალტერნატიული ფურცელი

ზოგიერთი საკითხის სიცხადისათვის

უკანასკნე[illegible] წლებში არაერთი ნაშრომი მ[illegible] საქართველოში მცხოვ[illegible] ოსთა ეთნიკური და კულტ[illegible] განვითარების საკითხებს, [illegible] ავტორები იყვნენ რო[illegible] ქართველი, ასევე ოსი მ[illegible] მკვლევარები.

განვლი[illegible] პროცესებში ფა[illegible] საზოგადოებრიობის გარკვე[illegible] უწყობს რესპუბლიკაშ[illegible] სხვადასხვა ეროვნების წარმ[illegible] და ეთნიკურ ჯგუ[illegible] მშვიდობიან თანაარსებობა[illegible].

ამ თვალ[illegible] ინტერესმოკლებული [illegible] იყოს მასალა წიგნიდან «[illegible]ческие и культурно-быт[illegible] процессы на Кавказе» (Академия наук СССР, [illegible]итут этнографии им. Н. Н. Миклухо-Маклая, [illegible]ательство «Наука», [illegible], 1978).

მით უფრ[illegible] იგი საკავშირო გამომცემლ[illegible] მიერ დაბეჭდილია ძალ[illegible] ტირაჟით — 2100 ცალ[illegible] გამოც ფართო მკით[illegible] არ არის ხელმისაწვ[illegible].

წიგნში [illegible] ჩრდილო კავკასიისა [illegible] ამიერკავკასიის ხალხთა (მა[illegible] საქართველოში მცხოვ[illegible] ოსთა ეთნიკური და კულტ[illegible] საყოფაცხოვრებო განვით[illegible] სხვადასხვა მხარეები XV[illegible] საუკუნეებში, ყოფაცხოვ[illegible], სამეურნეო და კულტურუ[illegible] თიერთობის დამახასიათებ[illegible].

ზემოთ [illegible] წიგნში წარმოდგენილ[illegible] («Этнические п[illegible]ы в Грузинской ССР» Г. Волкова, გვ. 18[illegible]) აღნიშნულია: «Осетины [illegible]...

Осетин[illegible] Грузии, разновременно переселявшиеся на южны[illegible] склоны хребта, оказывал[illegible] в весьма различных [illegible] развития этноса условиях: [illegible] они жили компактн[illegible] этнически однородным[illegible] массивами, в предгор[illegible] равнинных районах [illegible] смешанно с грузинами. [illegible] XVIII в. осетины [illegible]мали горные территори[illegible] рекам Большой и М[illegible] Лиахви, Джоджори, [illegible]уди, Лехури, Ксани, Трусовском ущелье. Ноуже в этот период наблюдается интенсивное переселение осетин на равнину и в предгорьях (например, в Ксанском ущелье). В нижней части Ксанского ущелья осетины к настоящему времени утратили свои этнические признаки и слились с грузинами. Однако нередко в среде таких переселенцев и сейчас сохраняется память о своем осетинском происхождении. В том же Ксанском ущелье, в его нижних селах, где грузины и осетины живут смешанно, имеются группы осетин, еще сохраняющие национальное самосознание, осетинский язык и традиции в культуре. Но все они настолько свободно двуязычны, что на вопрос о родном языке нередко затрудняются отдать предпочтение осетинскому или грузинскому в равной мере используемых в их семейном быту.

Наиболее интенсивные переселения осетин с гор происходили в течение XIX в. Выходцы из Джавского, Ксанского и Лехурского ущелий нередко поселялись на землях грузинских феодалов в пределах Душетского, Горийского и других уездов Тифлисской губ. Подобные переселенцы живут, в частности, в селах вокруг грузинского сел. Мчадиджвари Душетского р-на. Около 100 лет тому назад их предки, переселившись из верховьев р. Ксани (сел. Джамури Сапершете и др.), купили здесь у мухранского князя землю, на которой и обосновались компактно несколькими селами в ближайшем соседстве с грузинами. Благодаря многочисленности и компактности поселения местные осетины до сих пор сохранили этническое самосознание и родной язык, а также культурные традиции. Довольно длительные и тесные контакты с грузинским населением создали условия для полного двуязычия — все осетины свободно владеют грузинским языком. В наши дни этому способствует единый грузино-осетинский колхоз, общий Мчадиджварский сельский Совет, в который входят грузинские и осетинские села, и школа, где преподавание ведется на грузинском языке. Роль последней особенно значительна: осетинские дети школьного возраста, зная осетинский язык, нередко и дома говорят на грузинском языке. По окончании школы они едут учиться в институты и техникумы Тбилиси и Душети.

Иное положение в этническом плане наблюдается среди осетин, давних переселенцев с Северного Кавказа, компактно живущих в горных районах Кударо, Джавы, Лехури. Здесь не только сохраняется этническое самосознание, родной язык и традиционная культура — население в отличие от предгорных и равнинных осетин значительно менее двуязычно и, за исключением отходников и части осетин по границе с Рачей, в большинстве не знает грузинского языка.

დასანანია, როდესაც ზემოთ წარმოდგენილი მასალისა და სხვა არანაკლებ ავტორიტეტული მეცნიერული ნაშრომების ფონზე, რომლებშიც საღი აზროვნების პოზიციიდან ნათლად არის გაშუქებული საქართველოში ეთნიკური განვითარებისა და ურთიერთობების საკითხები, იბეჭდება ან გამოითქმება ჭეშმარიტებას მოკლებული მოსაზრებები, საქართველოში სეპარატისტული მისწრაფებების გაღვივებას რომ უწყობს ხელს,

ამიტომ მიმაჩნია, რომ ზემოთ წარმოდგენილი მასალა ნაწილობრივ მაინც შეიტანს სიცხადეს ქართველ და საქართველოში მცხოვრებ ოსთა ურთიერთობის საკითხში, რაც რესპუბლიკის საზოგადოებრიობის ინტერესებიდან გამომდინარეობს.

ამირან ცქიტიშვილი,
საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის დოცენტი.

როგორ მოვიქცეთ?

ეჭვს აღ[illegible]ვს ის გარემოება, რომ [illegible]თველოში, ისევე როგორც [illegible] აღმოსავლეთ ევროპაში [illegible] ისტორიულმა პროცე[illegible] შეუქცევადი და გარდაუვა[illegible]სიათი მიიღო. თითქმის [illegible] საზოგადოებაში არც [illegible] ფენა, რომელიც პირდაპირ [illegible] ნაწილობრივ. არ იყოს ჩაბმ[illegible] მასში. ეს, რა თქმა უნდ[illegible] სასიამოვნო, მიუხედავად [illegible], რომ ამ პროცესებმა [illegible] საზოგადოება მრავალი პრ[illegible] წინაშე დააყენა.

ერთბაშ[illegible] პრობლემის გადაწყვეტ[illegible] [illegible] ეს დროს მო[illegible], მაგრამ ეს არ გამორიცხ[illegible], რომ საზოგადოებას [illegible] გააზრებული ის გ[illegible] რომელიც მან უნდა განვლ[illegible] უფრო[illegible], დემოკრატიუ[illegible] ეკონომიკურად ძლიერი [illegible] ჩამოყალიბებამდე. სწორ[illegible] რომ აუცილებელია ყოვე[illegible] ჩვენი მოქმედება შევუფარდ[illegible] მომავლო ინტერესებს, [illegible] არ დავანგრიოთ ის, [illegible] აშენებაც ხვალ ხელახლა [illegible]ევს.

პოლიტ[illegible] პროცესების გააქტიურებამ მოიტანა მრავალი პარტიის, საზოგადოებისა და ასოციაციის შექმნა, რაც თავისთავად გასაგებიცაა, მაგრამ ისიც ცხადია, რომ დამოუკიდებელ საქართველოს პირველ რიგში დასჭირდება პროფესიონალები ყველა სფეროში და თუ ჩვენ ამ საქმეს მომავლის თვალით შევხედავთ, მივხვდებით, რომ აღნიშნული პრობლემის გადაწყვეტას დღესვე უნდა ჩაეყაროს საფუძველი. ცხადია ისიც, რომ დღეს პარტიებში, საზოგადოებებსა და ასოციაციებში თავმოყრილია საქართველოს ძირითადი ინტელექტუალური ძალები, და გაუმართლებელი იქნებოდა, რომ ეს შემოქმედი ძალები ხვალ სრულყოფილად არ იქნას გამოყენებული. ჩვენ ვიცით თუ სადამდე მიგვიყვანა დღემდე არსებულ პოლიტიკურ სისტემაში შექმნილ, სხვადასხვა იერარქიულ „არჩევით" საფეხურზე განწესებული კვალიფიციური სპეციალისტების საქმიანობამ. მრავალ პოტენციურად ძლიერი პერსპექტიული მეცნიერ-სპეციალისტი მოსწყდა თავის ძირითად სამუშაოს და ამით დანაკლისი პირველ რიგში საზოგადოებამ — ერმა განიცადა. დღევანდელ პირობებში, პარტიების, საზოგადოებისა და ასოციაციების სიმრავლემ შესაძლოა ამ პროცესის გაღრმავება გამოიწვიოს—ეს დაუშვებელია. მიზანშეწონილი იქნებოდა, რომ ორგანიზაციების მმართველობის ფუნქციები შეასრულონ არჩევით თანამდებობებზე მომუშავე პიროვნებებმა, თავისი ძირითადი საქმიანობისაგან მოუწყვეტლად, ხოლო ყოველდღიური ფუნქციონირება დაეკისროს მინიმუმამდე შემცირებულ დაქირავებულ აპარატს.

ყოველივე კი ხელს შეუწყობს ჩვენში ჯერ კიდევ არსებულ დაავადების „კაბინეტომანიის", „ტელეფონომანიის", „მდივნომანიის" და სხვათა მკურნალობას, წინ აღუდგება ადამიანის ზნეობრივი და მორალური ორიენტირების დაკარგვას.

მალხაზ ბაქალუა,
ვახტანგ სანიკიძე.

მომავალი წლის დეკემბერში სრულდება გენიალური ავსტრიელი კომპოზიტორის ვოლფგანგ ამადეი მოცარტის გარდაცვალების 200 წლისთავი. ამ თარიღთან დაკავშირებით იუნესკოს და მუსიკის იტალიური ეროვნული კომიტეტის ინიციატივით ეწყობა ვოკალისტების საერთაშორისო კონკურსი, რომლის დევიზია „ევროპა იწვევს მთელი მსოფლიოს ახალგაზრდა მომღერლებს". ამ ღონისძიებაში მონაწილეობას იღებენ იტალია, გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკა, ავსტრია, საფრანგეთი, ჩეხოსლოვაკია. მოცარტის კონკურსის პირველი ტური 4 ივნისს დაიწყო ვენეციაში, „ტეატრ ლა ფენიჩე"-ში, მეორე ტურის ორ ჯგუფს უმასპინძლებს მიუნხენი („ბაიერიშ შტატს ოპერ") 12-15 ივნისს და პრაღა („ნაროდნი დივადლო პრაჰა") 16-19 ივნისს. III ტური ჩატარდება ვენაში („ვიენერ შტატს ოპერ") 21-24 ივნისს. გამარჯვებულთა გალა-კონცერტი მოეწყობა პარიზში („ტეატრ ლე შამპ ელიზეში").

კონკურსში მონაწილეობა მაღალი დონის პროფესიონალიზმს მოითხოვს. მომღერალმა უნდა შეასრულოს მოცარტის რომელიმე ოპერის ერთ-ერთი წამყვანი პარტია მთლიანად, გარდა ამისა, სამი საოპერო არია სამი სხვადასხვა ოპერიდან, რომელთაგან ერთი დაწერილია 1776 წლამდე, ერთი საკონცერტო არია და სამი ნებისმიერი ნაწარმოები, რომელსაც კონკურსის მონაწილე თვითონ აირჩევს. ამ კონკურსზე პრემიების მინიჭება არატრადიციულად მოხდება — დაწესებულია არა პირველი, მეორე, მესამე პრემიები, არამედ სახელობითი პრემიები, მოცარტის ნაწარმოებთა პირველ და საუკეთესო შემსრულებელთა სახელების მიხედვით. კონკურსის გამარჯვებულნი დაჯილდოვდებიან ალოიზია ვებერის, ვალენტინ ადამბერგერის, ლუდვიგ ფიშერის პრიზებით და [illegible]ციალური პრიზით — ემანუელ შიკანდერის სახელობისა, რომელიც, როგორც მოგეხსენებათ, იყო პაპაგენოს პირველი შემსრულებელი და „ჯადოსნური ფლეიტის" ლიბრეტოს ავტორი. სპეციალური პრიზი მიენიჭება იმ მომღერალს, რომელიც საუკეთესო ვოკალურ მონაცემებთან ერთად გამოავლენს დრამატულ ტალანტს. კონკურსი ჩატარდება მამაკაცთა და ქალთა ხმებისათვის ცალცალკე და ამასთან ერთად ცალკე მოხდება შეფასება სოპრანისტებისა და კონტრტენორებისა. კონტრტენორებისათვის განსაზღვრულია ვენანციო რაუცინის პრიზი. საყურადღებოა, რომ ასეთ კონკურსებში ადრე საერთოდ არ იყვნენ ჩართული სოპრანისტები და კონტრტენორები.

ამჟამად ვენეციაში იმყოფება

კეთილად ფეხადგმა დაებედოს

თბილისის ვანო სარაჯიშვილის სახელობის სახელმწიფო კონსერვატორიის V კურსის სტუდენტი, ზ. ფალიაშვილის სახელობის ოპერისა და ბალეტის სახელმწიფო აკადემიური თეატრის სოლისტი ზაზა ზაალიშვილი. ამ მეტად საპასუხისმგებლო მუსიკალურ პაექრობაში მონაწილეობას მიიღებს ჩვენი მეორე თანამემამულეც, ზ. ფალიაშვილის სახელობის ოპერისა და ბალეტის სახელმწიფო აკადემიური თეატრის სოლისტი იანო ალიბეგაშვილი, რომელიც ამჟამად იტალიაში იმყოფება სტაჟირებაზე (საბჭოთა კავშირიდან მონაწილეობს სულ ხუთი მომღერალი).

ზაზა ზაალიშვილი ცნობილი ქართველი მომღერლისა და პედაგოგის, პროფესორ ნოდარ ანდღულაძის ერთ-ერთი წარჩინებული სტუდენტია. ბატონ ნოდართან მეცადინეობა მან პირველი კურსიდანვე დაიწყო და ის მიღწევები, რაც დღეს ზაზას აქვს, მთლიანად ბატონი ნოდარის დამსახურებაა და ზაზაც მას უმადლის.

ზაზა ზაალიშვილის ვოკალური ანსამბლის პედაგოგი და კონცერტმეისტერია ქალბატონი ელენე ძამაშვილი. ზაზას მუსიკალურ აღზრდაში დიდი სასიკეთო გავლენა იქონია ქალბატონ ელენესთან მეცადინეობამაც. მის გაკვეთილებზე ხომ ყოველთვის უაღრესად შემოქმედებითი ატმოსფეროა.

ჯერ ისევ სტუდენტი, ზაზა ზაალიშვილი წარმატებით მოღვაწეობს ზ. ფალიაშვილის ოპერისა და ბალეტის სახელმწიფო აკადემიურ თეატრში. მას შესრულებული აქვს ჰერცოგის რთული პარტია „რიგოლეტოდან", მომზადებული აქვს ალფრედი „ტრავიატადან", დონ ოტავიო „დონ ჟუანიდან", დონ ბაზილიო „ფიგაროს ქორწინებიდან" და სხვა. ზაზა კარგა ხანია აქტიურად მუშაობს საკონცერტო რეპერტუარზეც, ხშირად მონაწილეობს საქართველოს ტელევიზიის მუსიკალურ გადაცემებში (კამერულ კონცერტებში), აკეთებს ჩანაწერებს რადიოში, ამზადებს პარტიებს საოპერო სტუდიის სპექტაკლებისათვის. ზაზა ზაალიშვილის რეპერტუარში შედის როგორც კლასიკური ისე თანამედროვე ვოკალური თხზულებები (გერშვინის სიმღერები, ალბან ბერგის ვოკალური ციკლი, ანდრია ბალანჩივაძის რომანსები და სხვა).

ზაზა ზაალიშვილის პედაგოგები აღნიშნავენ, რომ იგი გამოირჩევა დიდი შინაგანი კულტურითა და ნიჭიერებით. მისთვის დამახასიათებელია თავისთავადი, ორიგინალური შეგრძნება და ინდივიდუალური მიდგომა ყოველი ნაწარმოებისადმი, უდიდესი პასუხისმგებლობა მეცადინეობისას თუ მაყურებლის წინაშე გამოსვლისას.

იტალიაში გამგზავრების წინ ელენე ახვლედიანის სახლ-მუზეუმში გამოსვლისას ზაზა ზაალიშვილი კვლავ წარმოჩნდა როგორც შესანიშნავი მომღერალი, უაღრესად ლამაზი, სასიამოვნო ტემბრის ლირიკულ-დრამატული ტენორით, დიდი ვოკალური შესაძლებლობებით.

კონცერტმა მსმენელთა დიდი მოწონება და კმაყოფილება დაიმსახურა. ელენე ახვლედიანის სახლ-მუზეუმი ხომ განსაკუთრებულ რომანტიკულ გარემოს, ამაღლებულ ატმოსფეროს ქმნის ამგვარი შეხვედრებისათვის.

ქალბატონი ელენე ახვლედიანი შემოქმედებით გზას დაულოცავდა ხოლმე ახალგაზრდა ხელოვანთ, ალბათ, აქ დაწყებულ ყოველ საქმეს კეთილად და ლამაზად ფეხადგმა უნდა დაებედოს. ეს საღამოც ამის მინიშნება ყოფილიყოს.

ესმა გოგელაური

მოსწავლის სატკივარი ერის სატკივარია

როგორც არასდროს, ისე ჭირდება ახლა ყველა ჩვენს სატკივარს სააშკარაოზე გამოტანა და გამომზეურება. ბევრი საჭირბოროტო საკითხი დაგროვდა სკოლებში წლების მანძილზე ცენტრის მიერ შემოთავაზებულ სასწავლო პროგრამებში და უკვე აუცილებლობას წარმოადგენს ძირფესვიანად შეიცვალოს და გადახალისდეს ცალკეული პროგრამები და სპეციალობები.

ამ საკითხებთან დაკავშირებით ამას წინათ ბოლნისის რაიონის პროფტექნიკუმის სააქტო დარბაზში გაიმართა მოსწავლეთა კონფერენცია. მოსწავლეებს, პედაგოგებს, მშობლებს და სხვადასხვა ორგანიზაციის წარმომადგენლებს მიეცათ საშუალება საჯაროდ გამოეთქვათ საკუთარი აზრი დღევანდელ პრობლემატურ საკითხებზე.

დაისვა საკითხები საქართველოს ისტორიის გაფართოებით სწავლების, სკკპ ისტორიის, როგორც გაყალბებული ისტორიის სწავლების გაუქმების შესახებ და რუსული ენის სწავლების შემოღებაზე იმ კლასიდან, საიდანაც იწყება ნებისმიერი ევროპული ენა.

სიტყვით გამოსულებმა მოითხოვეს სკოლებში პოლიტორგანიზაციების გაუქმება, რათა მასწავლებლებს მიეცეთ საშუალება, მთელი ძალა და ენერგია მოახმარონ მოსწავლეთა ცოდნის ამაღლებას და არა იდეოლოგიზაციას და პოლიტიზაციას.

სკოლებში სამხედრო სწავლებისა და საოკუპაციო არმიაში სამსახურის შესახებ მოხსენება გააკეთა საქართველოს ეროვნული დამოუკიდებლობის პარტიის წევრმა გულად კიკნაველიძემ. მან აღნიშნა, რომ როდესაც ეროვნული მოძრაობა მიმართულია საქართველოს დამოუკიდებლობის აღდგენისაკენ, საოკუპაციო ჯარებში სამსახურზე უარის თქმა. ჩვენი ზნეობრივი მოვალეობაცაა; აქედან გამომდინარე, უნდა მოხდეს სრული გაუქმება იმ მოსამზადებელი ეტაპისა, რასაც სკოლებში სამხედრო სწავლება ჰქვია.

კონფერენციაზე გულისტკივილით აღინიშნა, რომ სამწუხაროდ, ჩვეულებრივ მოვლენად იქცა მოსწავლე-ახალგაზრდების მიერ ჩადენილი დანაშაულობები. მის სათავეებს უნდა ვეძებდეთ იმ საწყისიდან, საიდანაც ხდება მოზარდის გამოსვლა ცხოვრების ასპარეზზე, ადრე და ახლაც ადმინისტრაციული ორგანოები ყოველთვის ადანაშაულებდნენ სკოლას და მხოლოდ მას თხოვდნენ პასუხს, არავინ კითხულობდა, სად და ვისი ყურადღების ქვეშ იმყოფებოდა მოსწავლე სასწავლო საათების გარდა. მოზარდის დანაშაულებრივი საქციელის ერთ-ერთ ხელისშემწყობ ფაქტორად უნდა ჩაითვალოს ისიც, რომ სკოლებში არ ისწავლებოდა და არ ისწავლება ის საგნები, რომლებიც ხელს შეუწყობს მოზარდის ზნეობრივ ჩამოყალიბებას.

საინტერესო დისკუსია გაიმართა მონაწილეთა შორის მოზარდის შრომითი აღზრდის სპეციფიკის შესახებ. მართალია, ადამიანი თავიდანვე უნდა ეჩვეოდეს შრომას და უნდა გრძნობდეს საქმისადმი პასუხისმგებლობას, მაგრამ არა ისე, როგორც ეს ხდება რაიონის სოფლის სკოლებში. შრომის სიყვარული მოზარდის პიროვნულად ჩამოყალიბებაში უნდა ხდებოდეს შრომის იმ პრინციპის მიხედვით, რასაც ნებაყოფლობითი შრომა ჰქვია, „შრომამ აკეთილშობილებს ადამიანს" იმ შემთხვევაში, თუ შრომა ექსპლოატირებული ფორმით არ გამოიხატება.

შემდეგ გაიმართა დისკუსია საკითხებზე, რომლებიც დღის წესრიგში არც იყო შეტანილი, მაგრამ ყველა საკითხის თემა ეხებოდა მოზარდს, მის სულიერ სამყაროს და მის მომავალს.

კონფერენციამ პერსპექტივაში მიზნად დაისახა ბოლნისში შეიქმნას რაიონის მოსწავლეთა საკრებულო, რომელიც თავად იმსჯელებს სკოლებში წამოჭრილ ყველა საჭირბოროტო საკითხებზე.

ბაჩუკი ბურკაძე,
ეროვნული დამოუკიდებლობის პარტიის წევრი.

შენს მოსვლას გაუმარჯოს, ელენა ალექსანდროვნა

ამ ადა[illegible]ვარიც არ ვიცი ხეირ[illegible]რამ სრული პასუხისმგებ[illegible] შემიძლია განვაცხადო, [illegible] ჩვენს ისტორიას [illegible]ბოლი, უფრო [illegible] უფრო წმინდა სულის პატ[illegible] არ ახსოვს.

[illegible]

ამ ქალით იწყება ხანა, რომელიც დასრულდება ბედნიერების საუფლოში რუსეთის შესვლით.

ის რუსეთის ჟანა დ' არკია.

ჟანა დ' არკი, რომელიც დაიხსნის თავის ქვეყანას არა გარეშე მტრისაგან, არამედ სამშობლოს სხეულში ჩაბუდებული იმპერიული დემონებისაგან.

ალბათ, იკითხავთ, მაინც რა ქნა ასეთიო.

თითქოს არც არაფერი...

ელენა ალექსანდროვნა შიმშილობს.

— მერედა მაგით ვის გააკვირვებ ჩვენს დროში, — იტყვის მკითხველი. მაგრამ შიმშილობასაც გააჩნია.

მოსკოველი რუსი ქალი ჩავიდა ვილნიუსში და იქა შიმშილობს...

— ჩემო მშობელო რუსეთო, პროტესტს ვუცხადებ შენს დიდმპყრობელობას, მიეცი თავისუფლება ლიტვასო...

— შენს გამზრდელს ვენაცვალეო! — ვიტყვით ასეთ დროს ქართველები.

ამ მართლაც მშვენიერზე-მშვენიერმა ელენამ თავისი საქციელით მშობელი ხალხის სული გადაარჩინა.

ახლა უკვე დარწმუნებით შეგვიძლია ვთქვათ, თუ კი იმპერიულ რუსეთში დაიბადა ასეთი ადამიანი, ეს იმას ნიშნავს, რომ რუსეთი უთუოდ გამოფხიზლდება იმპერიული ბანგისაგან.

რუსეთი გადარჩება!

და იქნება ქვეყნად მაღალთეთრტაძრებიანი მშვენიერი რუსთა მხარე, კვლავაც იდგება ახალ-ახალი ულურსმნოდ აშენებული ზღაპრული ქალაქები და კვლავ და კვლავ შეიქმნება მშვენიერი ლექსები რუსულ ენაზე; (რომელიც მაშინაა მართლაც ტოლი მრავალი სხვა დიდი ენისა, როდესაც ნამდვილი რუსის ბაგეთაგან მოედინება და როდესაც ძალით არაა ჩატენილი დაპყრობილი „ნაცმენების" თავებში).

იმ რუსეთის სიმბოლო აღარ იქნება მაღალ კვარცხლბეკზე შემდგარი უტვინო ტანკი და „ველიკაია, მოგუჩაია დერჟავას" ნაცვლად ნაზ „ბერიოზკებს" მიუძღვნიან ჰიმნებს კეთილი რუსი მუსიკოსები.

იქნება ასეთი რუსეთი.

იქნება!

თუმცა კი ჯერაც მრავალ ქვეყანაში ათიათასობითა დგას იმპერიის ჯარები, მაგრამ რუსული იმპერიის ისტორია დასრულდა.

იწყება ელენა ალექსანდროვნა ლუნინას რუსეთის ისტორია!

ვერც რუსეთის იმპერიამ ქართველები ვერ დაგვაჩოქა

მაგრამ მე, ერთ ქართველს არ შემრცხვება ამ რუსი ქალის წინაშე მუხლის მოყრისა.

გაგიმარჯოს, ელენა ალექსანდროვნავ, ლიტველთა და სხვა ჩაგრულთა ღვთით მოვლენილო ანგელოზო, ძვირფასო, კეთილო დაო, ელენე!

ზურაბ პეტრიაშვილი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ვით წმიდა ტაძარი

„შევიდე სახლსა შინა, თაყვანი ვსცე ტაძარს წმიდას“ — ამ სიტყვებით და პირჯვარის გადასახვით შედის ყველა ქრისტიანი ეკლესიაში. მას იქ სულიერი კათარზისი, სიმშვიდე, სათნოება ელის.

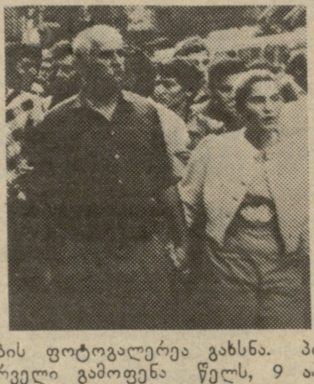

არ გამკვირვებია, როდესაც რიყეზე მდებარე მერაბ კოსტავას სახელობის ფოტოგალერეიდან გამოსულმა ქალიშვილმა პირჯვარი გადაიწერა...

თუ გახსოვთ, რიყის ყოფილი რესტორანი „ოდიში“, ქალაქის საბჭომ საქართველოს ფოტოჟურნალისტთა და კინოდოკუმენტალისტთა ასოციაციას გადასცა, სადაც მან მერაბ კოსტავას სახელობის საქართველოს ეროვნული მოძრაობის ფოტოგალერეა გახსნა. პირველი გამოფენა წელს, 9 აპრილს დაათვალიერეს მნახველებმა. ამ რამდენიმე დღის წინ კი საქართველოს სახელმწიფოებრიობის აღდგენის დღესთან, 26 მაისთან დაკავშირებით მოეწყო ახალი ფოტოგამოფენა.

ახალიაო, ვერც იტყვით, რადგან ისევ იგივე, ჩვენთვის პრობლემური თემატიკა—ეროვნული მოძრაობის აღორძინების უკანასკნელი სამი წელი, შიმშილობის აქციები, 9 აპრილი, შარშანდელი 26 მაისი, მერაბ კოსტავა თავის დაბადების დღეზე რიყეზე...

უამრავი სტუმარი ეწვია იმ დღეს რიყეს. იყვნენ მერაბ კოსტავას ოჯახის წევრები და ახლობლები. გამოფენა საზეიმოდ გახსნა საქართველოს ფოტოჟურნალისტთა და კინოდოკუმენტალისტთა ასოციაციის პრეზიდენტმა თამაზ ბიბილურმა. სიტყვა წარმოთქვეს საქართველოს ჟურნალისტთა კავშირის მდივნებმა ზაურ გოგბართელმა და აკაკი სიხარულიძემ, მხატვართა კავშირის მდივანმა მამია ახობაძემ, მერაბ კოსტავას ოჯახისა და ნათესავების სახელით გამოვიდა მანანა ფალავანდიშვილი. გამოფენის გახსნას დაესწრო თბილისის საქალაქო საბჭოს თავმჯდომარე ნიკოლოზ ლეკიშვილი და საქართველოს ტელევიზიისა და რადიომაუწყებლობის სახელმწიფო კომიტეტის თავმჯდომარე არჩილ გოგელია.

ბატონმა ზვიად გამსახურდიამ ასოციაციას საკუთარი ფოტოარქივიდან რამდენიმე ფოტო უსახსოვრა.

„დიდი მადლობა მომიხსენებია ჩემი შვილის ღირსეულად დაფასებისათვის“ — ჩაწერა ქალბატონმა ოლღა დემურია-კოსტავამ შთაბეჭდილებათა წიგნში. ასოციაციამ მას საჩუქრად გამოფენის ერთი ფოტო გადასცა, თავად ქალბატონმა ოლღამ კი ასოციაციას აჩუქა ოჯახის პირადი არქივის ფოტოსურათები, რომლებიც ღირსეულ ადგილს დაიკავებენ ექსპოზიციაში.

აქ წარმოდგენილია დავით იაკობაშვილის, თამაზ ბიბილურის, ზურაბ დათუაშვილის, სპარტაკ ჯანიაშვილის, მარინე ოტიაშვილის, ალექსანდრე კოტორაშვილის, საქინფორმის კორესპონდენტთა და სხვათა ფოტოები.

თვალნათელია მაღალი პროფესიონალიზმი როგორც სიუჟეტურ, ასევე ტექნიკურ მხარეში.

ასოციაციამ ამ უკანასკნელ ხანს შეძლო ფოტოდარბაზის გაფართოება, განახლება.

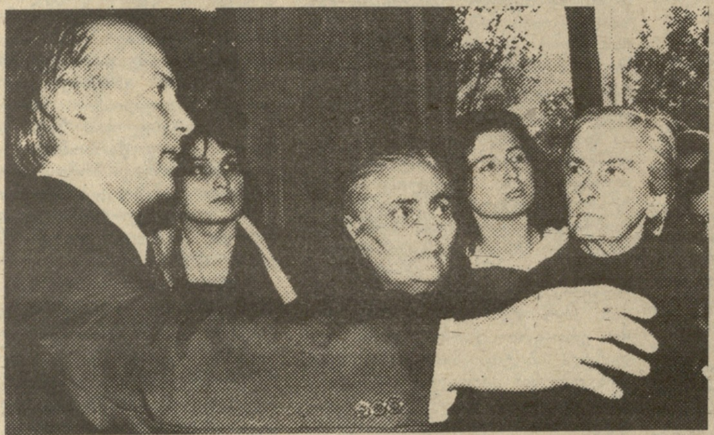

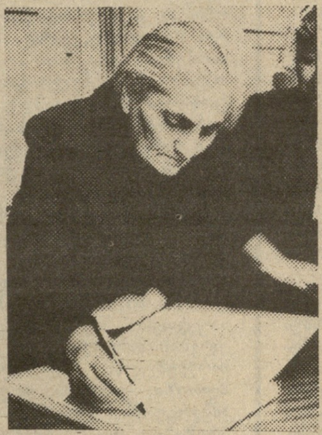

მას დიდ დახმარებას უწევს სპონსორი, კოოპერატივი „კრიალოსანი“ (თავმჯდომარე იოსებ ჭაბაშვილი). დასახმარებლად საკუთარი სურვილით მოვიდა თბილისელი ინჟინერი დიმიტრი ჩახუნაშვილი.

9 აპრილის დღეებში და შემდეგ —26 მაისის ჩათვლით, გამოფენა დაათვალიერა 10 ათასზე მეტმა ადამიანმა. ასოციაციაში შემოვიდა ბევრი დოკუმენტური და ფოტომასალა. მიმდინარეობს შემოსული მასალის მეცნიერული დამუშავება, მათში ასახული თარიღის, პიროვნებებისა და ავტორების დადგენა. აქვე აღვნიშნავთ, რომ კარგი იქნება თუ გამოგვეხმაურება იმ ფოტოს ავტორი, რომელზეც აღბეჭდილია ბატონი მერაბი ქალიშვილთან — თამთასთან ერთად.

ასოციაციამ საქმეგობრო-სათანამშრომლო კონტაქტები დაამყარა უცხოეთის ოცამდე ფირმასთან. სულ ახლახან დასავლეთ გერმანელი კოლეგები იორკ პეტერსი და კორნელია დანეცკი ეწვივნენ მერაბ კოსტავას სახელობის ფოტოგალერეას და ასოციაციის მუშაობით დაინტერესებულებმა ურთიერთთანამშრომლობა დათქვეს.

ასოციაციის მიზანია მერაბ კოსტავას სახელობის ფოტოგალერეა გახდეს საქართველოს ეროვნული მოძრაობის ნამდვილი ფოტომემატიანე.

ექსპოზიცია უკვე მუდმივია და მზად არის დამთვალიერებელთა მისაღებად. თუ ყველა იქ მისულს, ზემოთ რომ ვახსენეთ, იმ ქალიშვილივით პირჯვარის გადასახვის მოთხოვნილება გაუჩნდება, მაშ, ნამდვილად შექმნილია საქართველოს ეროვნული ფოტომატიანე, რომელიც წმიდა ტაძარივით ადამიანს სიწმიდის, სისპეტაკის, სათნოების მადლს აზიარებს. მანამდე კი, ორგანიზაცია-დაწესებულებებს და ცალკეულ პირებს ვთხოვთ შეძლებისდაგვარად გადარიცხონ თანხა, რომელიც მოხმარდება მერაბ კოსტავას სახელობის საქართველოს ეროვნული მოძრაობის ფოტოგალერეას: **საქართველოს სსრ ბინსოცბანკის საოპერაციო სამმართველო კოდი 52101, საქართველოს ფოტოჟურნალისტთა და კინოდოკუმენტალისტთა ასოციაცია, ანგარიში № 001700227.**

სურათებზე: მ. კოსტავა ქალიშვილთან ერთად; ფოტოგამოფენის გახსნაზე; შუა ფოტოზე ქალბატონი ოლღა დემურია-კოსტავა; მარჯვენა ფოტოზე დასავლეთგერმანელი ჟურნალისტები ბატონი რაინჰარდ რობერტსი და ქალბატონი მატილდა ჰაუზბილდ-როგტი სანთლებს უნთებენ მერაბ კოსტავას ხსოვნას; ფოტოსურათი ექსპოზიციიდან „ერის ნათლობა“.

ზურაბ დათუაშვილის და თამაზ ბიბილურის ფოტოები.

ნატო ბოგოლაშვილი,
თბილისის ივანე ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჟურნალისტიკის ფაკულტეტის I კურსის სტუდენტი.

პუბლიკაციის ჰონორარი გადაირიცხება საქართველოს ფოტოჟურნალისტთა და კინოდოკუმენტალისტთა ასოციაციის ანგარიშზე.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

„რაით შევეწიეთ ერთსა ძმათაგანს ჩვენსა“

დღეს შეგვიძლია მთელი ხმით ვთქვათ და ვიმსჯელოთ პრობლემებზე, რაზედაც უწინ გაჩუმებას ვამჯობინებდით. ერთი ასეთი საკითხი საბავშვო სახლებსა და მსგავს დაწესებულებებში არსებული მდგომარეობაა.

სადღაც სამინისტროებში, ოფიციალურად შევსებულ ფურცლებზე იწერება ანგარიშები, როგორ იხარჯება ყოველთვიურად თითოეულ ბავშვზე 250 მანეთი. დავუშვათ, ამ თანხიდან 50 მანეთი მომსახურე პერსონალის ხელფასს ხმარდება, დანარჩენი 200 მანეთი კი ბავშვებს... ჟუნებლიედ ისმება კითხვა: ბევრ თქვენგანს შეუძლია მოახმაროს საკუთარ შვილს 200 მანეთი? მიუხედავად ამისა, ჩვენი შვილებისა და საბავშვო სახლის აღსაზრდელების ყოფის განსხვავება აშკარა და თვალსაცემია. ეს 200 მანეთი მთლად დანიშნულების მიხედვით ვერ იხარჯება.

როგორ გვესახება ბავშვთა სახლებში არსებული მდგომარეობის გაუმჯობესება? ჩვენი წინადადებები პანაცეა როდია ყოველგვარი გასაჭირისაგან, მათ დახვეწაც დასჭირდებათ, სრულყოფილად ჩამოყალიბებაც. ერთად ვიფიქროთ.

იბადება კითხვა, რა მიზეზით შეიძლება ბავშვი ბავშვთა სახლში მოხვდეს? მშობლების დაღუპვა, ავადმყოფობა ან პატიმრობა — ყოველივე ეს ობიექტური პირობა გვგონია და თუ არ აღმოჩნდებიან ნათესავები, რომლებიც ბავშვს მიხედავენ, სხვა გზა არ არის... მშობლების ან მშობლის მატერიალური მდგომარეობა ხშირად აიძულებთ მათ შვილი ასეთ სახლში მიაბარონ, ამით ვითომ შვილებს გასაჭირს არიდებენ. გულუბრყვილობაა ასეთი მოსაზრება, რაც თავისი არსით მკაცრია. სად, რომელ ბავშვთა სახლში უნახავთ ან გაუგონიათ (გინდაც საჩვენებელი სახლი იყოს), რომ მოზარდებს არ უჭირდეთ. იქნებ ლოზუნგი — „ყველაფერი საუკეთესო ბავშვებს“ ცხოვრებისეული რეალობა ჰგონიათ? გამოფხიზლდით. ამით ხომ მატერიალურს სულიერ საჭირვებელსაც ვუმატებთ. ერთ ოთახში ათი-თორმეტი ბავშვი, არადამაკმაყოფილებელი კვება და მშობლის მუდმივი მონატრება — ასეთი ხვედრი განუწესეთ შვილებს. კიდევ ერთხელ დაფიქრდით და დაინახავთ, მიზეზები, რომელიც გეჩვენებოდა გასამართლებლად, თქვენვე გამტყუნებთ. შეიცოდეთ ბავშვიც და საკუთარი თავიც, რადგან პასუხს ბევრჯერ და ბევრნი მოგთხოვენ. ვერანაირი ხელმოკლეობა ვერ გაგამართლებთ. შეეკითხეთ შვილებს, იქნებ თქვენთან ყოფნა, თქვენი სითბო და სიყვარული ყველანაირ მატერიალურ კეთილდღეობას (ან ეს კი ექნებათ?) ურჩევნიათ. ჩვენს გასაგონად იყო ნათქვამი **„არა მხოლოდ პურითა იცოცხლებს კაცი“**. შეიძლება ვინმეს ზედმეტად მკაცრად მოეჩვენოს ჩვენი ნათქვამი, მაგრამ უთქმელობაც არ იქნება. სჯობს სიმართლეს თვალი გავუსწოროთ, ვიდრე მთელი ცხოვრება სირაქლემებივით ქვიშაში თავწარგულებმა გავატაროთ. ვფიქრობთ, უნდა შედგეს მუდმივმოქმედი კომისია, რომელიც კონტროლს გაუწევს ბავშვთა მოხვედრას ასეთ სახლებში, შეეცდება მათ აარიდოს ასეთი ხვედრი. უნდა დავარწმუნოთ მშობლები სულ მცირე შესაძლებლობის არსებობისასაც კი უკანვე წაიყვანონ შვილები. არ გაჭრის შეგონება და ბავშვს მაინც მიაბარებენ? — დაუწესდეთ პირობები. კეთილი ინებონ და კვირაში ერთხელ მაინც ინახულონ შვილები. დაწესდეს გარკვეული დრო: წელი ან წელიწადნახევარი, რომლის გასვლის შემდეგ, თუ ბავშვს სახლში არ დააბრუნებენ, ჩამოერთვათ მშობლის უფლება. თორემ რა გამოდის, ექვს თვეში ერთხელ ნახევარსაათიანი მონახულება შვილისა კმარა მშობლის სახელის შესანარჩუნებლად. ვერაფერი სამართალია! ეს მოვალეობის მიზნით მოსვლა ბავშვის ისედაც ტრავმირებული ფსიქიკისათვის მორიგი დარტყმაა. დაინტერესებულან, რა ემართებათ პატარებს მათი „გულმოწყალე“ გამოჩენის შემდეგ?

ჩვენი წინადადება ასეთია: არიან ადამიანები, ვისაც განგებამ უშვილობა არგუნა, არადა სურვილი და შესაძლებლობა აქვთ აიყვანონ და მშობლობა გაუწიონ ასეთ ბავშვებს, მაგრამ ფორმალურად შექმნილი წინააღმდეგობის დაძლევა ყველას როდი ძალუძს. ამ ბარიერების გადასალახავად არსებობს გამოსავალი; გინდათ იშვილოთ? გადაიხადეთ ფული. ასეთი პრაქტიკა დიდი ხანია არსებობს ჩვენში, რაც პირდაპირი შედეგია მცდარად შედგენილი კანონებისა, სადაც ყველას უფლებებია გათვალისწინებული ბავშვის გარდა. ალბათ, დროა ამჟამინდელი კანონების შესწორებისა ბავშვის უფლებების გათვალისწინებით. ვინც ერთხელ მაინც ყოფილა წყნეთის ბავშვთა სახლში, გამოცდილა გრძნობას, რომელიც გეუფლება „დედას“ და „მამას“ ძახილით შენსკენ გამოქცეული ბავშვების დანახვისას. ეს არ არის სენტიმენტალური გადახვევა, ეს ფაქტია. ჰქვთ, ბატონებო, ამ ბავშვებს უფლება ჰყავდეთ მშობლები და ნუ წავართმევთ მას (ცრობისათვის: ბავშვთა სახლებში უმეტესობას მშობლები ცოცხლები და ჯანმრთელები ჰყავთ).

ვფიქრობთ, კანონის გამკაცრება თავის დადებით შედეგს გამოიღებდა და ბევრი მშობელი უკანვე წაიყვანდა თავის შვილს. გამონთავისუფლებული 250 მანეთით კი დარჩენილების მატერიალური პირობების გაუმჯობესებას შევძლებდით და მომსახურე პერსონალის ხელფასს გავზრდიდით, რადგან ამაზეც დიდად არის დამოკიდებული აღსაზრდელთა მდგომარეობა. ასევე ეშველებოდათ მათ, ვისაც დღევანდელი პირობები საცდუნებლად ექცათ და ბავშვით მოვაჭრენი გახდნენ.

საქართველოში ამოქმედდა რამდენიმე ეკლესია-მონასტერი, ღვთის ნებით ეს პროცესი გრძელდება. თუ საპატრიარქო სურვილს გამოთქვამს, შესაძლებელია, ბავშვების ნაწილზე მათ აიღონ მეურვეობა. ასეთი ტრადიცია ჩვენში არსებობდა და მისი აღორძინება კარგი იქნებოდა.

შევეხებით ერთ მტკივნეულ თემასაც: არსებობს ე. წ. დამხმარე სკოლა-ინტერნატები, (უფრო გასაგებად, გონებრივად ჩამორჩენილი ბავშვების სკოლა-ინტერნატები), რომლის კონტინგენტის გარკვეულ ნაწილს, ბავშვთა სახლებიდან გადაგზავნილები შეადგენენ. რატომ ხდება ეს, ცალკე მსჯელობის საგანია. ჩვენ ახლა უფრო ის გვაწუხებს, რომ არის შემთხვევები და არც ისე იშვიათი, როდესაც სრულიად ნორმალური ბავშვები ხვდებიან იქ. შემდეგ კი ქართული ანდაზისა არ იყოს „ხარი ხართან დააბიო“... სწორედ ასეთი შემთხვევების ასაცილებლად, ან უკვე მომხდარის გამოსასწორებლად უნდა შეიქმნას კომპეტენტური კომისია არა დაინტერესებული ორგანიზაციებიდან. მასში შევლენ: ფსიქოლოგები, ფსიქიატრები, ნევროპათოლოგები, საზოგადოების წარმომადგენლები, რომლებიც შეისწავლიან არსებულ მდგომარეობას და პრესისა და ტელევიზიის საშუალებით, ექვს თვეში ერთხელ, მოგვაწვდიან ობიექტურ ინფორმაციას. კარგი იქნება ახლახან დაარსებულმა, თავისებური ფსიქიკური განვითარების ბავშვთა და მოზარდთა ასოციაციამ „მეგზურობა“ ითავოს ამ საქმის წარმართვაში.

ჩვენი წერილი ბავშვთა სახლების მდგომარეობას ეხებოდა, მაგრამ არ შეგვიძლია, რამდენიმე სიტყვა არ ვთქვათ ძეგვის ფსიქონევროლოგიურ დისპანსერზე, მითუმეტეს, რომ ეს იქ მცხოვრებლების სურვილიცაა.

დისპანსერის ორსართულიან შენობაში მარტოხელა, ინვალიდი მოხუცები და გონებრივად და ფიზიკურად არასრულყოფილი ადამიანები იმყოფებიან. მართალია ისინი სხვადასხვა სართულებზე არიან განაწილებულნი, მაგრამ ეს მძიმე მდგომარეობას ვერაფერს შველის.

არსებობს დადგენილება ახალი შენობის აშენებაზე. იმედი გვაქვს, ეს დადგენილება ქაღალდზე არ დარჩება! ამის თქმის უფლებას სოცუზრუნველყოფის ახალი მინისტრის დაპირება გვაძლევს. დარწმუნებული ვართ, მინისტრი ყოველ ღონეს იხმარს, ამ საკითხის უახლოეს დროში გადაწყვეტისათვის.

ძნელია ერთ წერილში შეეხო ყველა იმ მტკივნეულ საკითხს, რეალურად რომ არსებობს და გადაწყვეტას მოითხოვს, მითუმეტეს, როცა საქმე იმ ბავშვებს ეხება, ჩვენი გულგრილობის გამო საკმაო სიმწარე რომ ნახეს.

ჩვენი დიდი თხოვნა იქნება, მოგვწეროთ ან პირადად გაგვიზიაროთ თქვენი დამოკიდებულება წერილში წამოჭრილ პრობლემებზე.

რამაზ ლოდია,
გიორგი დაფქვიაშვილი,
ვასილ ხითარიშვილი,
სრულიად საქართველოს ნებაყოფლობითი საქველმოქმედო საზოგადოება „სავანეთას“ წევრები.

მინაწერი:

ამ სტატიის მომზადების შემდეგ „სავანეთას“ წევრები შეხვდნენ განათლების სამინისტროს წარმომადგენლებს, სადაც გამოითქვა სურვილი მრგვალი მაგიდის გამართვისა. იქ მონაწილეობას მიიღებენ თვით განათლების სამინისტროს, გენეტიკის პრობლემებით დაკავებული სპეციალისტები, პედიატრთა ასოციაცია, ასოციაცია „მეგზური“, „სავანეთას“ წევრები და სხვანი. ვიმედოვნებთ, რომ ის დაინტერესება, რომელიც პრობლემატური საკითხების გადაჭრაში განათლების სამინისტროს მხრიდანაა, მალე რეალურ საქმეში გადაიზრდება.

თბილი სახლი რუსთაველზე

არის თელავში, რუსთაველის ქუჩაზე, სკოლა-ინტერნატი ობოლი და მშობლების ზრუნვას მოკლებული ბავშვებისათვის. ამ სახლს აქ თბილ სახლს უწოდებენ, რადგან ყველა, ვინც აქ მუშაობს, გულთბილი და გულღია ადამიანია. მათთვის არ არსებობს „სამუშაო დროის“ ცნება ამა და ამ საათიდან ამა და ამ საათამდე. მართალია, სამართლიანად ამბობენ, რომ დედას ვერავინ შეცვლის, მაგრამ აქ ცდილობენ ძალ-ღონე არ დაიშურონ იმისათვის, რომ ინტერნატის აღსაზრდელები კარგად ცხოვრობდნენ.

ომარ ფეიქრიშვილი, უკვე შვიდი წელია სკოლის დირექტორად მუშაობს. ადრე იგი პროფესიონალი მოცეკვავე იყო, მრავალი რესპუბლიკური, საკავშირო და საერთაშორისო ფესტივალის ლაურეატი.

როცა დირექტორი გახდა, მან შემოიკრიბა თანამოაზრენი და ნამდვილ აღმზრდელთა კოლექტივი შექმნა. ახლა სკოლა-ინტერნატში 240 ბავშვია და რომელსაც უნდა ჰკითხოთ, თუ როგორ ეპყრობიან მასწავლებლები, საწარმოო სწავლების ოსტატები, გვერწმუნეთ, რომ პასუხი ერთი იქნება: როგორც ახლობელი ადამიანები.

●

სურათებზე: თელავის სკოლა-ინტერნატის დირექტორი ომარ ფეიქრიშვილი თავის ვაჟთან ომართან და აღსაზრდელთან შაქირთან ერთად. „ჩვენ ინტერნატში ვცხოვრობთ“! აღმზრდელი დალი ჯოხაძე; და-ძმა ნერსეზაშვილებთან ერთად. ოსტატი გაბრიელ ჩიბალაშვილი ბავშვებს მეთუნეობის ხელოვნებას ასწავლის.

გონდო დვალიშვილის ფოტო. (საქინფორმის ფოტოქრონიკა).

ყურადღება!

სრულიად საქართველოს ინვალიდთა ასოციაციის პრეს-ცენტრი იუწყება, რომ, ასოციაციის საბჭოს გადაწყვეტილებით, ა. წ. 30 ივნისს, შაბათს, დილის 11 საათზე, თბილისში, საქართველოს ეროვნული ფორუმის (ყოფილი პარტიის ისტორიის ინსტიტუტის) შენობაში (რუსთაველის, 29) მოწვეულია ინვალიდთა ასოციაციის საგანგებო (რიგგარეშე) კონფერენცია შემდეგი დღის წესრიგით:

1. ასოციაციის რესპუბლიკური, რეგიონალური და რაიონული ორგანიზაციების ანგარიში;
2. ასოციაციის სარევიზიო კომისიის ანგარიში;
3. ასოციაციის სტატუსის განსაზღვრა;
4. ასოციაციის პროგრამასა და წესდებაში დამატება-ცვლილებათა შეტანა;
5. ასოციაციის წევრთა ღირსების კოდექსის დამტკიცება;
6. ასოციაციის საბჭოს წევრთა არჩევნები.

კონფერენციის დელეგატთა წარმომადგენლობითი ნორმა: რეგიონალური ორგანიზაციისაგან — ხუთი, რაიონულისაგან — სამი. პირველადისაგან (ან საინიციატივო ჯგუფისაგან) — ერთი დელეგატი.

დელეგატთა რეგისტრაციის დასაწყისი დილის 10 საათიდან.

ცნობებისათვის: ტელ: 93-70-32, 93-75-14.

საქართველოს სახალხო ფრონტის ფრაქციის — ეროვნულ-ლიბერალური კავშირის

განცხადება

საქართველოს უზენაესი საბჭოს 9 მარტის დადგენილების შემდეგ რესპუბლიკაში შეიქმნა თვისობრივად განსხვავებული მდგომარეობა, რომელიც შესაბამის ქმედებას მოითხოვს.

ა. წ. 15 მაისის „ახალგაზრდა ივერიელში“ გამოქვეყნდა მრგვალი მაგიდის პოლიტიკური კონცეფცია, რაც, ჩვენი აზრით, ხელს შეუწყობს დემოკრატიული არჩევნების ჩატარებას.

ეროვნულ-ლიბერალური კავშირი იზიარებს ზემოთ ხსენებულ კონცეფციას და გამოთქვამს თანამშრომლობის იმედს.

1990 წლის 4 მაისი.

განაცხადი „გინესის რეკორდების წიგნისათვის“ თუ...,

ჩვენ დიდხანს „დაუსწრებლად“ ვიცნობდით „გინესის რეკორდების წიგნს“. ვიცოდით, რომ მასში მხოლოდ ყველაზე, ყველაზე საინტერესო რეკორდის შესახებ იწერებოდა.

მართალია, ყველაზე, ყველაზე საინტერესო, დაუჯერებელი და გასაოცარი, ზოგჯერ სახალისო რეკორდები საბჭოთა კავშირშიც ფიქსირდებოდა, მაგრამ ისინი გინესის წიგნამდე სხვადასხვა მიზეზის გამო ვერ აღწევდა.

თუმცა ისიც ვთქვათ, რომ ჩვენთან მისი არც ერთი გამოცემა არ განხორციელებულა. ეს შესაძლებელი გახდა გინესის წიგნის გამოცემიდან თითქმის სამი ათეული წლის შემდეგ.

წელს გამოიცა მისი რუსული თარგმანი, უფრო სწორად, შევსებული ვარიანტი და ერთ-ერთ პირველსავე გამოცემაში მოხვდება ქართველი კაცის ჯუმბერ ლეჟავას რეკორდი. მან ერთი საათის განმავლობაში 4437-ჯერ შეძლო იატაკიდან ხელებზე აწევა.

ვინ იქნება მეორე?

სულაც არ არის გამორიცხული, რომ მეორე ვეფხია სულუაშვილი გახდეს. ვეფხია თბილისის 90-ე საშუალო სკოლის მეთერთმეტე კლასში სწავლობს. რამდენიმე დღის წინათ მან, როგორც ეს სურათებზეც ჩანს, უამრავი მოწმის თანდასწრებით ფოლადის ტროსი გამოაბა და კბილებით გასწია რაფის ტიპის მანქანა, ახლახანს კი რამდენიმე ათეულ მეტრზე გაათრია „გაზ-51“ მარკის სატვირთო მანქანა, რომლის ძარაზეც 14 კაცი იყო. ეს მოხდა მეტროს სადგურ „სამგორთან“ ამა წლის 23 მაისს. სხვათა შორის, ეს სიუჟეტი 29 მაისს გადაიცა საქართველოს ტელევიზიით, პროგრამაში „ნაშუადღევს“.

როგორც თვითონ ამბობს, ამას ჯერ გაუცნობიერებლად აკეთებს, არ იცის, რა ძალაა, როგორი კონცენტრაცია, რა ხდება მასში ამ დროს? უბრალოდ, გრძნობს ძალას. ესაა და ეს.

ვეფხიას, როგორც თვითონ მითხრა, ბავშვობიდანვე სიამოვნებდა ყოველგვარი ფიზიკური დატვირთვა. ორი წლის წინათ კი კრივის წრეში დაუწყია სიარული. იქ, ვარჯიშისას იგრძნო, რომ ორგანიზმი მეტ დატვირთვას ითხოვდა, მერე 1988 წლის ზამთარში თოვლში თითქმის ყოველ დილა-საღამოს შიშველი ვარჯიშობდა...

მერე გადაწყვიტა სკოლაში სასწავლო მაგიდის კბილებით აწევა. შეძლო, გამოვიდა. ამან გაათამამა, ახლა მანქანაზე სინჯა. სოფელში კბილებით ჟიგული გასწია, კიდევ უნდოდა გაეგრძელებინა, მაგრამ მშობლებმა გაუგეს და დაუშალეს, კარგა ხანს გაძლო ასე. მერე მეგობრებმა, თანაკლასელებმა შეახსენეს ეს ამბავი, სთხოვეს, გაეკეთებინა ისევ, ამჯერად „გაზ-24“ მარკის მანქანა გასწია. ნახევარი საათის შემდეგ ერთკარიანი ავტობუსიც „დაჰყვა“ მის ნებას...

ვეფხიას მამა ტრისტანი — თბილისის მე-5 სახლმშენებელი კომბინატის თანამშრომელი და დედა — ვალია, თბილისის 93-ე სახლმმართველობის ეკონომისტი, ყოველნაირად ცდილობენ ხელი შეუწყონ თავიანთ ვაჟს, მაგრამ, კაცმა რომ თქვას, ჩვენთან, ალბათ, არც არავინ იცის, როგორ შეიძლება ვეფხიას მონაცემების კვლევა და სწორი დაკვალიანება. არადა, ისე ძნელი სათქმელია, რისთვის არის საკმარისი ვეფხიას მონაცემები — მხოლოდ გინესის წიგნისთვის, თუ?..

დაბოლოს, უნდა ვთქვა ისიც, რომ ამ წერილის მომზადებამდე საკავშირო ტელევიზიით ვნახე ერთი გადაცემა. იგი ადამიანის ფარულ შესაძლებლობათა გამოვლენის პრობლემას ეძღვნებოდა და მიჰყავდა გაზეთ „პრავდის“ პოლიტიკურ მიმომხილველს ვსევოლოდ ოვჩინნიკოვს. ერთ სიუჟეტში ციგუნის ჩინელმა ოსტატმა კბილებით გასწია სატვირთო მანქანა, რომლის ძარაზეც 30-40-მდე კაცი იყო. აქვე ხაზგასმით ითქვა, რომ ეს კაცი ცი-გუნის ცნობილი სისტემის დიდი ოსტატი გახლდათ. ისინი ამას ახერხებენ სასიცოცხლო ძალის, ენერგიის მაქსიმალური კონცენტრაციითა და სწორი მართვით. ვეფხვიამ კი ჯერ ცი-გუნის შესახებ არაფერი იცის, მეტიც, არც კი გაუგია.

რა გამოდის?

ეს ან ბუნებრივი ფენომენია, ან...

მოკლედ, სიტყვა კომპეტენტურ სპეციალისტებზეა.

ბიგლა ბოგეჩია

ოლეგ გველესიანის ფოტოები.

გამოვიხსნათ „იბერია“ იმპერიული მარწუხებისაგან

საქართველოს ეროვნული ჩემპიონატი ფეხბურთში აუყვა მძიმე, წინააღმდეგობებით აღსავსე აღმართს, დადგა დრო, როდესაც ჩვენ თვითონ უნდა განვაგოთ ჩვენი საფეხბურთო მეურნეობა. უახლოეს ხანში ჩვენ აუცილებლად მივიღებთ მონაწილეობას ევროპისა და მსოფლიო ჩემპიონატებში, ან როგორც თავისუფალი, დამოუკიდებელი სახელმწიფო ან როგორც ანექსირებული ქვეყანა (ფიფას წესდების მიხედვით). შორს არ არის ის დღე, როდესაც ჩვენი რესპუბლიკის საკლუბო და ეროვნული გუნდები მოხიბლავენ „მარაკანას“, „უემბლის“, „პარკ დე პრენსისა“ და მსოფლიოს სხვადასხვა სტადიონებზე მოსულ გულშემატკივრებს, მაგრამ მანამდე მრავალი პრობლემის გადაჭრა და ბარიერის გადალახვა მოგვიწევს. ქვემოთ ერთ-ერთ მათგანზე გავამახვილებ თქვენს ყურადღებას.

საქართველოში ყველაზე უფრო ძლიერი საკლუბო გუნდი მუდამ იყო თბილისის „დინამო“. წელს მან სახელწოდება გამოიცვალა და პირველ ეროვნულ ჩემპიონატში გამოდის „იბერიის“ სახელით, ამას წინათ კი გუნდს თანადგომა გამოუცხადა საქართველოს ეროვნული დამოუკიდებლობის პარტიამ (იხილეთ ამა წლის 14 აპრილის გაზეთი „ლელო“). მართალია კლუბმა სახელი გამოიცვალა, მაგრამ იგი სამწუხაროდ ჯერჯერობით კვლავ „დინამოს“ რესპუბლიკური საბჭოს, რესპუბლიკის სუკ-ის, „დინამოს“ ცენტრალური საბჭოს და საკავშირო სუკ-ის დაქვემდებარებაშია. ან ყველაფერს რომ თავი დავანებოთ, როგორ შეიძლება საქართველოს დამოუკიდებელ, ეროვნულ ჩემპიონატში მოასპარეზე კოლექტივი იმპერიულ უწყებას ეკუთვნოდეს?!

ზოგიერთს შეიძლება ეგონოს, რომ თვით „იბერიას“ ფინანსური ან რაიმე სხვა მოსაზრებიდან გამომდინარე ხელს აძლევს ამდენი ძიძის ხელში ყოფნა. იმდენად, რამდენადაც „იბერია“ უკვე გასული წლიდან გადასულია თვითდაფინანსებაზე, ყველა ზემოთ ჩამოთვლილი ორგანიზაციებიდან ჩვენი კლუბი დოტაციის ან რაიმე სხვა სახით კაპიკსაც კი არ იღებს. პირიქით, „დინამოს“ ცენტრალურ საბჭოს „იბერიის“ 404000 მანეთი ვალი აქვს. ამას გარდა, ამავე საბჭოს დაქვემდებარებაშია თბილისის უქსოვადი ქსოვილების ექსპერიმენტული და სპორტული ნაწარმის ტრიკოტაჟის ფაბრიკები, საიდანაც ყოველწლიურად რამდენიმე მილიონი მანეთი რესპუბლიკის ბიუჯეტის გვერდის ავლით პირდაპირ მიემართება „დინამოს“ ცენტრალური საბჭოს ბიუჯეტში.

ორი აზრი არ არსებობს იმის შესახებ, რომ „იბერია“ უნდა გამოეყოს ყველა ზემოჩამოთვლილ უწყებებს და თუ გვინდა, რომ იგი დასავლეთის მრავალი ქვეყნის გუნდის მაგალითზე მძლავრი, პროფესიული კლუბი გახდეს, ახლავე უნდა დავიწყოთ მისი ფინანსური ბაზისათვის საფუძვლის ჩაყრა (ელემენტარულად კლუბს სჭირდება საფეხბურთო მოედნები ბავშვთა გუნდებისათვის, ჭაბუკთა სხვადასხვა ასაკის გუნდები, ფეხბურთელთა სოციალური პრობლემების გადაწყვეტის მექანიზმი და მრავალი სხვა), რისთვისაც გადადგმულ პირველ ნაბიჯად მისი ქალაქის მუნიციპალიტეტისათვის გადაცემა მიმაჩნია. ალბათ, მას შემდეგ, რაც საკავშირო დაქვემდებარებიდან გამოვიხსნით უქსოვადი ქსოვილების ექსპერიმენტული და სპორტული ნაწარმის ტრიკოტაჟის ფაბრიკებს, უპრიანი იქნება ისინი „იბერიის“ კლუბს გადაეცეს. აგრეთვე, საჭიროა „იბერიის“ კლუბს გადაეცეს „დინამოს“ სპორტული ბაზები (საინტერესოა, რომ ეროვნულ სტადიონზე ასპარეზობისათვის გუნდი იხდის მატჩის საერთო შემოსავლის 30%-ს.). ამ და სხვა მრავალი პრობლემური საკითხების გადაჭრაში გუნდს გულშემატკივრები და მთელი ქართველი საზოგადოებრიობა უნდა ამოუდგეს მხარში.

ვაჟა ქუნთელია

16 მაისი, 1990 წ.

XII ტურის შემდეგ...

გაიმართა ფეხბურთში საქართველოს ეროვნული ჩემპიონატის მორიგი ტურის მატჩები, სადაც განსაკუთრებულ ინტერესს ორი შეხვედრა იწვევდა. ერთ-ერთი მათგანი ლანჩხუთში შედგა, სადაც ადგილობრივი „გურია“ ბათუმის „ბათუმს“ ხვდებოდა. ეს დაძაბული და საინტერესო შეხვედრა ფრედ — 0:0 დამთავრდა. აღსანიშნავია, რომ „გურიის“ შემადგენლობაში პირველი ოფიციალური შეხვედრა ჩაატარეს „ქალგირისის“ ორმა ყოფილმა ფეხბურთელმა — ცენტრალურმა მცველმა რიმას მაჟეიკისმა და თავდამსხმელმა რობერტას ფრიდრიკასმა. მეორე ცენტრალური მატჩი კი ხობში გაიმართა, სადაც ადგილობრივი „კოლხეთი“ გათამაშების ერთპიროვნულ ლიდერს რუსთავის „გორდას“ ხვდებოდა. ანგარიში რუსთაველებმა გახსნეს, როდესაც მათმა თავდამსხმელმა ვასილ მიქაშავიძემ თავით გადაგზავნა ბურთი ხობელთა მეკარე ივანე ბერაძის კარში. ხობელების სასახელოდ უნდა ითქვას, რომ მათ პირველივე ტაიმში გაათანაბრეს ანგარიში, როდესაც მერაბ კაციტაძის დარტყმამ მიზანს მიაღწია. მატჩის მიწურულს კი ხობელთა ერთ-ერთმა ყველაზე აქტიურმა ფეხბურთელმა ზაზა ზაკურაძემ ორი ბურთი გაიტანა და მეორე დამარცხება აგემა ამ სეზონში რუსთავის „გორდას“. მოულოდნელი შედეგით დასრულდა მატჩი ქუთაისში, სადაც ადგილობრივი „ქუთაისი“ ხაშურის „ივერიას“ მასპინძლობდა. ხაშურელებმა ღმავლობით ჩაატარეს ეს შეხვედრა ძალზედ ძლიერ მეტოქესთან და საპატიო გამარჯვება მოიპოვეს. ერთადერთი ბურთი მეორე ტაიმში ოთარ ტიტვინიძემ გაიტანა.

XII ტურის სხვა შეხვედრები ასე დამთავრდა:

„ცხუმი“-„კოლხეთი“-1913“ — 4:0 (გოლები: გელა ინალიშვილი — 2, ხოხო მალანია — 2);

„მერცხალი“-„მზიური“ — 4:1 (გოლები: შაქრო კაშია, იოსებ ნასუაშვილი, გელა ჩიგოგიძე, ჯონი კალანდაძე; ხვიჩა ეთერია);

„სამგურალი“-„ამირანი“ — 1:0 (გოლი: გელა წიქარიშვილი);

„ოდიში“-„ლიახვი“ — 2:0 (გოლები: როლანდ მაქაცარია — 2). ორი შეხვედრა გადადებულია: „იბერია“-„ხანავარდო“ და „შევარდენი-1906“-„დილა“.

გათამაშების ცხრილი 5 ივნისისათვის:

„გორდა“ (რუსთავი)	12	9	1	2	27-9	28
„გურია“ (ლანჩხუთი)	12	8	1	3	22-4	25
„იბერია“ (თბილისი)	11	7	3	1	32-7	24
„ქუთაისი“ (ქუთაისი)	11	7	1	3	16-11	22
„ბათუმი“ (ბათუმი)	11	6	4	1	14-3	22
„კოლხეთი“ (ხობი)	12	6	3	3	19-11	21
„ცხუმი“ (სოხუმი)	12	5	4	3	18-11	19
„მერცხალი“ (ოზურგეთი)	12	5	4	3	15-14	19
„ხანავარდო“ (სამტრ.)	12	5	3	2	12-11	18
„კოლხეთი-1913“ (ფოთი)	12	15	3	5	15-15	18
„ივერია“ (ხაშური)	12	5	0	7	10-20	15
„დილა“(გორი)	11	4	2	5	17-15	14
„სამგურალი“ (წყალტუბო)	12	3	3	6	12-16	12
„ოდიში“ (ზუგდიდი)	12	2	5	5	10-11	11
„ამირანი“ (ოჩამჩირე)	12	2	2	8	9-18	8
„მზიური“ (გალი)	11	2	2	7	8-23	8
„შევარდენი-1906“ (თბილისი)	11	2	1	8	9-29	7
„ლიახვი“ (ცხინვალი)	12	0	0	12	7-44	0

ახალგაზრდა ივერიელი
Общественно - политическая молодежная газета «Ахалгазрда Иверилели»

ტელეფონები: მისაღები — 93-97-81; პასუხისმგებელი მდივანი — 93-31-56; წერილების განყოფილება — 99-00-49.

გაზეთი გამოდის კვირაში სამჯერ სამშაბათს, ხუთშაბათს, შაბათს.

რედაქციაში შემოსული მასალები ავტორებს უკან არ უბრუნდებათ.

რედაქტორი მერაბ ბალარჯიშვილი

საქართველოს კპ ცკ-ის სტამბა 380096, თბილისი-96, ვ. კოსტავას ქ. № 14, იბეჭდება ოფსეტური წესით საგაზეთო კორპუსში, სოშარაულის № 20 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 Наш индекс 66400 უე 00296

რედაქციის მისამართია ქ. თბილისი — 380008 მ. კოსტავას ქ. № 14.